

CENTRE D'EDUCACIÓ AMBIENTAL DE LA COMUNITAT VALENCIANA

MEMÒRIA D'ACTIVITATS 2016

Índex de contingut

1. Presentació.....	4
2. El Centre d'Educació Ambiental de la Comunitat Valenciana.....	5
3. Estructura administrativa.....	8
4. Recursos per a la gestió.....	8
4.1 Recursos humans.....	8
4.2 Instal·lacions, equips i materials.....	9
5. Funcionament del CEACV.....	10
6. Formació interna i participació en esdeveniments relacionats amb l'educació ambiental.....	11
7. Col·laboracions.....	13
7.1 Conveni de col·laboració amb l'Ajuntament de Sagunt.....	13
7.2 Col·laboració amb la Conselleria d'Educació.....	13
7.3 Col·laboració amb Acció Ecologista-Agró/Morvedre.....	13
7.4 Col·laboració amb la Conselleria de Justícia, Administració Pública, Reformes Democràtiques i Llibertats Públiques.....	14
7.5 Col·laboració amb el Centre d'Investigació i Experimentació Forestal.....	14
7.6 Col·laboració amb el Centre de Conservació d'Espècies Dulciaquícules de la Comunitat Valenciana (CCEDCV).....	15
7.7 Col·laboració amb La Unió de Llauradors i Ramaders.....	15
7.8 Col·laboració amb SEO/Birdlife.....	15
7.9 Conveni de col·laboració amb Leroy Merlin.....	16
7.10 Col·laboració amb el «Programa per al seguiment de l'estat ecològic de zones humides a la Comunitat Valenciana.....	18
7.11 Col·laboració amb l'Institut Valencià d'Investigacions Agràries.....	18
7.12 Col·laboració amb el programa Oceántica.....	18
7.12 Col·laboració amb l'Agència Valenciana de Turisme.....	18
7.12 Col·laboració amb la Conselleria d'Habitatge, Obres Públiques i Vertebració del Territori.....	19
8. Projecte educatiu.....	19
8.1 Programa de visites per a centres educatius i altres de col·lectius.....	19
8.1.1 Planta un arbre, sembra futur.....	20
8.1.2 Paisatges d'aigua, paisatges de vida.....	21
8.1.3 empremta de carboni.....	22
8.1.4 A l'hort tot són recursos.....	22
8.1.5 Biodiversitat pertot arreu.....	23
8.1.6 La mar de neta.....	24
8.1.7 Escoles d'estiu 2016.....	24
8.1.8 Mobilitat: segura i sostenible.....	25
8.1.9 Pa, oli i vi, bàlsam diví.....	25
8.1.10 Erre que erre.....	26
8.2 Programes familiars.....	27
8.2.1 Els diumenges familiars en el CEACV.....	27
8.2.1.1 Arbres per a tots. El Dia dels Arbres.....	27

8.2.1.2 Paisatges d'aigua, paisatges de vida.....	28
8.2.1.3 A l'hort tot són recursos.....	30
8.2.1.4 Dia Mundial del Medi Ambient, 5 de juny	31
8.2.1.5 Les Oliveres del CEACV.....	32
8.2.1.6 Con-sumo Gusto	33
8.2.1.7 Recicl-ART i medi ambient	34
8.3 Accions formatives.....	35
8.3.1 Programa de formació presencial.....	35
8.3.1.1 Programa FORMA'T, formació sobre educació ambiental.....	35
8.3.4 Jornades tècniques” organitzades pel CEACV.....	36
8.3.5 Pràctiques formatives.....	37
8.3.6 Jornades tècniques i altres actes organitzats per altres entitats.....	38
8.4 Programes de comunicació i impuls de la sostenibilitat.....	38
8.4.1 Tota pedra fa paret.....	38
8.4.2 Programa “Llars Verdes”	38
8.4.3 Accions de l'Estratègia Valenciana davant el Canvi Climàtic	39
9. Certificació en agricultura ecològica.....	41
10. La biblioteca i centre de documentació.....	42
10.1 Procés tècnic del centre de documentació.....	42
10.2 Llista de referències incorporades al fons documental del CEACV durant l'any 2015, seguint el sistema de classificació del centre de documentació.....	43
10.3 Serveis a usuaris durant l'any 2016.....	45
10.4 Altres serveis del Centre de documentació del CEACV durant l'any 2016.....	45
11. Comunicació.....	46
12. El sistema de gestió ambiental.....	48
13. Nombre d'usuaris del CEACV durant el 2016.....	48
14. Estratègia per a la gestió de les emissions de CO2.....	49

El propòsit d'aquesta memòria és mostrar a totes les persones interessades la gestió duta a terme al Centre d'Educació Ambiental de la Comunitat Valenciana (d'ara en avant CEACV) i donar compte de l'activitat realitzada en compliment dels objectius que té establits.

1. Presentació

L'educació ambiental pretén sensibilitzar i formar les persones per a reflexionar sobre els conflictes ambientals i per a entendre'ls i, sobretot, per a actuar en conseqüència. Per a fer-ho, persegueix activar la consciència ambiental de la societat, perquè els ciutadans adquirim un **compromís** amb el desenvolupament sostenible, amb la prevenció del canvi climàtic, amb la prevenció de la pèrdua de biodiversitat o amb la disminució de la pobresa.

Una societat compromesa actua per a preservar el medi ambient i per a corregir i resoldre conflictes existents, i incorpora la variable ambiental a la presa de decisions (tant en l'àmbit personal com en el professional).

El 3 de març del 2010, la Comissió de la UE va posar en marxa la nova estratègia anomenada "Europa 2020: Una estratègia per a un creixement intel·ligent, sostenible i integrador" per a donar suport a l'ocupació, la productivitat i la cohesió social a Europa. L'estratègia té com a objectius principals posar fi a la crisi i millorar l'economia social de mercat, i enfortir la política europea i la solidaritat entre els estats membres i de la Unió, com una manera d'implementar la política de desenvolupament sostenible. En l'estratègia hi ha tres prioritats: un creixement intel·ligent, creixement sostenible i el creixement inclusiu, que es basen en set iniciatives. Una d'aquestes set iniciatives és "Una Europa que utilitze de manera eficaç els recursos, que ha de donar suport a la gestió sostenible dels recursos i la reducció d'emissions de carboni, i mantindre la competitivitat de l'economia europea i la seua seguretat energètica". En consonància amb les estratègies europees hi ha els programes d'acció de la Comunitat Europea en matèria de medi ambient. El setè programa, el conegut com a VII PMA, es va aprovar al novembre de 2013 i es basa en una visió a llarg termini: "El 2050 vivim bé, respectant els límits ecològics del planeta. La nostra prosperitat i el nostre medi ambient saludable són la conseqüència d'una economia circular innovadora, on no es desaprofita res i en la qual els recursos naturals es gestionen de manera sostenible, i la biodiversitat es protegeix, es valora i es restaura de manera que la resiliència de la nostra societat resulta enfortida. El nostre creixement hipocarbònic fa temps que està dissociat de l'ús dels recursos, i així marca el pas cap a una economia segura i sostenible a nivell mundial." Per això, assumeix que cal "potenciar el subministrament d'informació pública de la Unió, la conscienciació dels ciutadans i la seua educació en matèria de medi ambient".

Enguany, l'entrada en vigor de l'Acord de París, que se suma a l'Agenda 2030 com a apostes internacionals per a avançar cap a un món més sostenible, hi ha marcat el projecte educatiu del CEACV. Des del Consell, s'ha col·laborat en la redacció de l'Estratègia d'Educació per al

Desenvolupament que impulsa la Conselleria de Transparència, Responsabilitat Social, Participació i Cooperació, s'ha iniciat la revisió i l'actualització de l'Estratègia Valenciana d'Educació Ambiental per al desenvolupament sostenible i s'ha continuat treballant en la comissió mixta d'educació ambiental, que constitueixen les conselleries d'Educació i Medi Ambient.

Aquesta memòria recull les accions desenvolupades pel CEACV durant l'any 2016.

2. El Centre d'Educació Ambiental de la Comunitat Valenciana

L'any 1999, la Generalitat va posar en marxa el CEACV amb la intenció de dotar la nostra Comunitat d'un centre de referència per a la informació, la formació, l'educació i la conscienciació ambiental de la població valenciana.

Durant aquests 17 anys de treball s'ha desenvolupat una extensa relació d'activitats, programes, projectes i tot tipus d'esdeveniments en aquestes instal·lacions, que han acollit en aquest període de temps al voltant de 250.000 persones. El CEACV s'ha consolidat com un centre conegut i molt valorat en amplis sectors de la societat valenciana.

On ens trobem?

Acull les instal·lacions del CEACV l'antiga Alqueria dels Frares, edifici del s. XVII, restaurat i rehabilitat per a acollir-ne els equipaments i els serveis que hi ha a la marjal dels Moros, zona humida privilegiada inclosa en la Xarxa Natura 2000 d'àmbit europeu.

Objectius estratègics

El CEACV planteja un projecte educatiu per a donar resposta als objectius que es relacionen a continuació. Per a fer-ho, compta amb el suport d'un equip humà i els serveis que presta amb el suport de les seues instal·lacions i equipaments.

- Fomentar l'educació en els valors de la sostenibilitat i la participació en el conjunt de la societat.

- Millorar la coresponsabilitat en tot el conjunt de la societat, amb la promoció de comportaments responsables i respectuosos cap al medi ambient.
- Transmetre els principis de la sostenibilitat.
- Fomentar la gestió responsable i sostenible en tots els àmbits de la societat a través de l'educació ambiental.
- Impulsar la millora ambiental a través dels sistemes de gestió ambiental.
- Divulgar la informació ambiental.
- Promoure el consum responsable.
- Oferir a la societat, en conjunt, recursos i serveis per a l'educació ambiental.
- Fomentar la participació en activitats de col·laboració i voluntariat relacionades amb el medi ambient.
- Complementar el currículum escolar amb accions en el medi natural i en contextos externs al centre escolar.
- Millorar la capacitat tècnica dels professionals del sector ambiental.
- Establir marcs de col·laboració. Participar, col·laborar i cooperar amb altres institucions i organitzacions de l'àmbit autonòmic, nacional i europeu amb la creació de aliances per a treballar en favor de la sostenibilitat.
- Fomentar el CEACV com a centre de difusió dels valors de la marjal dels Moros (zona inclosa en el Catàleg de Zones Humides i en la Xarxa Natura 2000) i conscienciació ambiental per a conservar-lo.
- Promoure la coordinació de les accions d'educació ambiental en l'àmbit de la Comunitat Valenciana.
- Establir un sistema de millora contínua en la qualitat de les nostres instal·lacions i serveis, i constituir-nos com el centre de referència per a l'educació ambiental a la Comunitat Valenciana.

Els valors del CEACV

El CEACV porta a terme la seua activitat segons uns valors d'acord amb la seua finalitat i objectius:

- Compromís ambiental. Té implantat un sistema de gestió mediambiental que compleix els requisits del Reglament comunitari d'ecogestió i ecoauditoria (EMAS) i de la norma UNE-EN-ISO 14001.
- Qualitat. Es preocupa per garantir la qualitat en els seus serveis, amb la integració de criteris de qualitat, el seguiment i l'avaluació dels programes i les iniciatives que porta a terme.
- Formació. Procura la formació adequada del seu personal en coneixements i la seua capacitat en el maneig de les eines necessàries per a la gestió correcta dels programes que ofereix.
- Innovació. Està atent als temes emergents i promou la reflexió sobre aquests.
- Col·laboració. Col·labora amb altres entitats i organitzacions, i participa en xarxes i projectes col·lectius.

Instal·lacions, equipaments i recursos

El CEACV compta amb exposicions, audiovisuals, les antigues instal·lacions de l'alqueria, l'hort històric de la C. V., etc. Encara es conserven nombroses construccions i estances pròpies de l'antiga alqueria: la cuina, el pati, l'aljub, el pou, el safareig i tota l'estructura general de l'edifici. Aquestes instal·lacions es poden visitar i s'hi reproduïxen els antics usos dels treballadors que vivien ací.

Centre de documentació

Així mateix, el CEACV té un centre de documentació constituït per més de 4.000 volums (llibres, vídeos, CD-ROM, DVD, revistes, etc.) sobre el medi ambient en general i l'educació ambiental en particular per a consultar-los en sala i en préstec. Pretén donar resposta a les necessitats d'informació dels professionals del medi ambient i del públic en general, per mitjà de la consulta o el préstec gratuït de monografies, vídeos, CD, bases de dades documentals, recursos d'internet i hemeroteca. Té connexió telemàtica amb el Centre d'Informació i Documentació del Medi Ambient (CIDAM).

3. Estructura administrativa

En el marc competencial, les accions i els projectes desenvolupats han tingut com a referència el *DECRET 85/2013, de 28 de juny, del Consell, pel qual s'aprova el Reglament orgànic i funcional de la Conselleria d'Infraestructures, Territori i Medi Ambient*, i el *DECRET 158/2015, de 18 de setembre, del Consell, pel qual s'aprova el Reglament orgànic i funcional de la Conselleria d'Agricultura, Medi Ambient, Canvi Climàtic i Desenvolupament Rural*. La Conselleria, amb les competències ambientals, té entre els objectius principals el fet de posar solució als problemes ambientals del present i previndre els del futur. Per això, es treballa en diferents línies estratègiques, i una d'aquestes és la de l'educació ambiental.

D'acord amb l'estructura orgànica definida pels reglaments esmentats, la Direcció general de prevenció d'incendis forestals és la que té les competències en matèria educació ambiental.

En definitiva, el CEACV és el departament de la Conselleria encarregat de planificar, promoure, coordinar i desenvolupar programes d'educació ambiental.

4. Recursos per a la gestió

4.1 Recursos humans

El projecte educatiu del CEACV es desenvolupa per mitjà d'una comanda a l'empresa pública VAERSA, que actua des de les directrius de la direcció de secció d'activitats del CEACV. Durant l'any 2016 la comanda ha estat integrada per un equip d'educadors ambientals conformat per un tècnic superior i quatre tècnics mitjans, així com per una brigada de manteniment conformada per una encarregada i un peó que van dur a terme tasques relacionades amb la jardineria, horticultura, silvicultura, manteniment d'equips i instal·lacions, etc. A més, des de maig de 2016 s'ha integrat una nova funcionària del grup A1 d'administració general.

D'altra banda, un equip extern compost per dues netejadores s'ha encarregat de la neteja de les instal·lacions del CEACV. La vigilància, també contractada amb una empresa externa, s'ha dut a terme per mitjà de la presència permanent d'un vigilant durant les 24 hores del dia.

4.2 Instal·lacions, equips i materials

Com s'ha esmentat, la seu del CEACV es troba a l'*Alqueria dels Frares*, una típica construcció agrícola tradicional de les planes litorals valencianes. A més, ocupa els terrenys veïns a la casa amb una superfície de més catorze hectàrees. Després del procés de restauració de l'edifici, que data del segle XVII, es va dotar dels mitjans necessaris per a l'exercici de la nova funció. Actualment disposa de recursos i equipaments tant interiors com exteriors. L'edifici consta de tres sales d'exposicions, un espai multiusos, una sala d'actes i audiovisuals, tres aules, una d'aquestes dotada d'equips informàtics, una biblioteca/centre de documentació, un laboratori i una zona de despatxos per a l'equip educatiu.

En el CEACV encara es conserven nombroses construccions i estances pròpies de l'antiga alqueria: la cuina, el pati, l'aljub, el pou, el safareig i tota l'estructura general de l'edifici. Aquestes instal·lacions, que en si mateixes constitueixen recursos educatius valuosos, són completament visitables. La seua utilització permet la reproducció de l'estil de vida dels seus antics habitants, al mateix temps que permet establir comparacions entre els models antics i actuals de gestió del medi i els seus recursos.

Dos dels tres espais expositius acullen exposicions permanents sobre les característiques ambientals generals del territori valencià, la marjal dels Moros, els principals aspectes de la gestió ambiental i sobre l'educació ambiental.

A la "sala de l'aljub", a més de contindre elements arquitectònics singulars, permet l'exhibició de diferents exposicions amb caràcter temporal. Durant el 2016, aquest espai ha acollit exposicions com:

- "Clarity". Exposició feta sobre plafons en cartó ploma sobre el canvi climàtic.
- Exposició sobre les oliveres i la producció tradicional d'oli.
- "Els senyors dels anells. Exposició al voltant dels arbres monumentals".
- Exposició "Recicl-art". Exposició de joguets, elements decoratius i nadalencs fabricats amb material reutilitzat (brics, cartó, llandes, etc.).
- Exposició "Setmana Europea de Prevenció de Residus". Exposició feta sobre plafons en cartó ploma relacionada amb la prevenció de residus.

Al **pati de l'alqueria**, o "**pati de les energies**" hi ha instal·lada una xicoteta mostra sobre l'ús de les energies renovables. Ací es presenten diferents equips que funcionen amb energia solar o eòlica (cuina solar, placa fotovoltaica, aerogenerador, calfador solar, etc.). La visita a aquesta exposició es pot acompanyar amb la realització de tallers sobre energies renovables que dinamitza l'equip d'educació ambiental.

A l'interior de l'alqueria hi ha preparada una gran **sala polivalent** amb capacitat per a 110 persones. Es tracta, així mateix, d'una sala de projeccions d'audiovisuals de contingut ambiental.

A l'interior de l'alqueria també hi ha instal·lada una **cambra telecomandada** que connecta en directe amb la pròxima marjal dels Moros. Gràcies a aquest dispositiu es pot fer una observació interessant tant del paisatge i els ambients com de la fauna i la flora de la zona, en especial, de les aus que habiten la marjal.

A l'exterior de l'alqueria i sobre una superfície d'una hectàrea, es cultiva l'anomenat **hort històric**, en què es resumeix la configuració dels paisatges agrícoles al territori valencià a través de la història, a més d'aportar informació interessant sobre els usos i les espècies i varietats utilitzades tradicionalment i actualment. L'hort està certificat en agricultura ecològica pel Comité d'Agricultura Ecològica de la Comunitat Valenciana.

També a l'exterior hi ha el **Jardí dels Paisatges Mediterranis**, on sobre una superfície pròxima a les 7 hectàrees, es troben recreats diferents ambients i ecosistemes propis del litoral i sublitoral mediterrani, des de llacunes d'aigua dolça, salobre o salada, fins a tamarigars, pinedes, una duna, matolls i ecosistemes antròpics com un palmerar, una zona de secà i un oliverar. En aquest entorn es fan activitats per al coneixement de les espècies, dels ecosistemes i de les seues relacions, sobre el paisatge, etc.

Als terrenys del CEACV es troba instal·lada una **planta generadora d'energia solar fotovoltaica**. Aquesta planta, que va ser pionera a la Comunitat Valenciana, a més d'autoabastir d'energia solar el centre (i es va aconseguir un estalvi significatiu sobre el consum total d'energia), s'utilitza en les activitats educatives per a fomentar l'ús d'energies renovables (que reforça el caràcter demostratiu i educatiu del centre).

Un ampli **aparcament** amb espais separats per a bicicletes (pàrquing bici) i per a automòbils, i **zones arbrades per a l'esplai** i el descans equipades amb bancs i taules, completen el complex educatiu.

Les instal·lacions, les poden utilitzar entitats externes (públiques o sense ànim de lucre) per a la realització de reunions, activitats formatives o tallers de contingut ambiental.

5. Funcionament del CEACV

Perquè l'activitat habitual amb vista a l'exterior del CEACV siga possible, és necessària la realització de tasques internes de gestió i programació que, si bé no sempre és visible, resulta imprescindible. Per això, i a més de l'equip de tècnics i educadors, el centre compta amb personal dedicat exclusivament a tasques administratives, de manteniment i amb contractes externs de neteja i vigilància.

Per al funcionament correcte del CEACV en tots els seus vessants, tant de treball de gestió, tècnic i d'atenció al públic, com de tasques de manteniment de les instal·lacions per a utilitzar-lo com a recurs educatiu, la Conselleria a què està adscrit el centre executa aquests treballs per procediment d'administració – empresa pública VAERSA, d'acord amb el que estableix el Reial decret legislatiu 3/2011, de 14 de novembre, pel qual s'aprova el text refós de la Llei de contractes del sector públic. Els treballs de vigilància i neteja es contracten a empreses externes.

Els treballs de caràcter tècnic se centren en el disseny, la planificació i el desenvolupament del programa d'activitats que es porta a terme en el mateix centre i també fora d'aquestes instal·lacions. El manteniment del centre de documentació requereix, així mateix, tasques de recerca i sol·licitud o adquisició de materials i la catalogació d'aquests. Entre les tasques d'administració, destaquen les pròpies de la gestió administrativa dels programes educatius, atenció telefònica i resposta tant a sol·licituds d'informació relacionades amb l'activitat del mateix centre com d'altres temàtiques ambientals que, si és possible, resol el mateix personal i, en cas contrari, es deriven als serveis o organismes pertinents. L'exercici de les funcions que impliquen la participació directa o indirecta en l'exercici de les potestats públiques es fa per part de les dues funcionàries assignades al CEACV i el personal de la Conselleria necessari per a dur-lo a terme.

Tenint en compte l'àmplia superfície que ocupa el CEACV, al voltant de catorze hectàrees quasi totes enjardinades o ocupades per equipaments exteriors (hort, zones de recreació d'hàbitats, etc.), les tasques de manteniment, agrícoles i silvícoles ocupen un percentatge important del treball tant dels tècnics com de l'equip de manteniment. L'atenció de jardins, la programació de la rotació dels cultius i de tasques agrícoles a l'hort històric i el maneig de les àrees de recreació d'hàbitats situades al Jardí dels Paisatges Mediterranis són treballs que s'han de dur a terme cada dia per a possibilitar-ne l'ús educatiu.

6. Formació interna i participació en esdeveniments relacionats amb l'educació ambiental

El CEACV ha participat en alguns dels seminaris i programes que organitza el Centre Nacional d'Educació Ambiental (CENEAM), que pertany al Ministeri d'Agricultura, Alimentació i Medi Ambient. El CENEAM desenvolupa un programa de seminaris permanents per als professionals del sector del medi ambient i l'educació ambiental, que són un marc per a l'intercanvi d'idees i experiències, per al debat sobre mètodes de treball, per a la presentació de temes emergents o per a la definició de línies d'acció comuna. El CEACV ha participat durant el 2016 en els seminaris i reunions següents:

- **Llars verdes** (CENEAM, Valsain, 1 a 3 de juny de 2016).
- **Equipaments d'Educació Ambiental** (CENEAM, Valsaín, del 5 a 7 d'octubre de 2016).

- **Interpretació del Patrimoni Natural i Cultural** (CENEAM, Valsaín, 22 a 24 de setembre de 2016).
- **Respostes des de la Comunicació i Educació al Canvi Climàtic** (CENEAM, Valsaín, del 2 al 4 d'octubre de 2016).

D'altra banda, el CEACV també ha participat en els esdeveniments següents relacionats amb els equipaments d'educació ambiental en particular o amb l'educació per a la sostenibilitat en general:

- **II Congrés Forestal de la CV** (25-26 de febrer del 2016), celebrat a Segorbe i organitzada per la Plataforma Forestal Valenciana, amb el lema "Gestió, conservació i posada en valor dels serveis ambientals de la muntanya mediterrània". El CEACV va participar presentant la ponència "Càlcul del CO₂ absorbit per plantacions en el CEACV. Una eina per a la gestió i l'educació ambiental" dins de la "Taula temàtica: Els boscos com a base de l'educació ambiental i motor de desenvolupament".
- **Jornada d'intercanvi d'experiències en educació ambiental**, celebrada el 30 d'abril a Vila-real i organitzada pel Seminari d'Educació Ambiental de Castelló (CsEA), en què el CEACV també va participar.
- **Premi Lafarge a les Falles més sostenibles 2016** de la Federació Junta Fallera de Sagunt, en què, una vegada més, un tècnic del CEACV va participar com a membre del jurat.
- **Presentació del DESEEEA**. El dijous 5 de maig el CEACV va participar en la presentació oficial de la segona edició de DESEEEA (Diploma d'especialització en sostenibilitat, ètica ecològica i educació ambiental), títol de postgrau de la UPV, a l'auditori del Jardí Botànic.
- **La Primavera Educativa**
 1. El CEACV va estar present el dissabte 14 de maig en aquest esdeveniment organitzat per la Conselleria d'Educació, Investigació, Cultura i Esport, que es va celebrar al llit del riu Túria a la ciutat de València. A la parada del CEACV, a més de mostrar alguns materials expositius i publicacions, el nostre equip d'educadors va desenvolupar dues activitats per a un públic familiar: Aclimatant-nos i Dissenya la teua casa eficient. La primera d'aquestes consisteix en un taller dirigit a estudiants de Secundària al voltant de l'efecte d'hivernacle i les seues conseqüències sobre la biodiversitat. L'altra consisteix en una gimcana familiar on els participants han d'anar resolent diferents proves d'habilitat i coneixements sobre temàtica ambiental amb l'objectiu d'aprendre com podem tindre una llar tan eficient com siga possible.
 2. A més, el centre també participa en el Congrés de Ciència, Tecnologia, Enginyeria i Matemàtiques que s'està celebrant a l'IES Benlliure, amb un taller que se celebrarà dissabte a la vesprada sobre el càlcul de l'empremta de carboni.
- **Participació en la 27a Jornada Viure en Salut: SALUT EN TOTES LES POLÍTIQUES**. Organitzada per la D. G. de Salut Pública, de la Conselleria de Sanitat Universal i Salut Pública, celebrada el 5 de juliol, i dirigida a professionals de salut, personal tècnic i

persones interessades. Es va participar amb la ponència "L'educació ambiental, una eina per a comunicar a la societat la relació entre medi ambient i salut".

- **Jornades relatives al programa Llars Verdes a Vitòria**, en què un educador ambiental del CEACV va participar per a contar l'experiència del centre en aquest programa des de ja fa 6 anys.
- **V simposi Educació per la sostenibilitat**", celebrat els dies 11 a 13 de novembre a Vila-real, i organitzat pel Seminari d'Educació Ambiental de Castelló (CsEA), en què el CEACV també va participar.
- **Congrés Nacional de Medi Ambient (CONAMA)**. En aquesta edició celebrada al desembre del 2016, un tècnic i la responsable del CEACV han participat en el grup de treball GT-19 d'Educació Ambiental del congrés esmentat.
- **Tallers per a l'elaboració de l'Estratègia d'Educació per al Desenvolupament de la Comunitat Valenciana**.
La direcció general de Cooperació i Solidaritat de la Generalitat Valenciana va posar en marxa l'elaboració d'aquesta estratègia per mitjà d'una metodologia participativa en què es va comptar amb la participació de la responsable del CEACV.
- **Consell assessor i de participació del Medi Ambient**, entitat de la qual forma part com a assessora la responsable del centre.

7. Col·laboracions

El CEACV col·labora amb diferents entitats a fi d'acostar les activitats i els serveis del centre a tots els sectors de la societat i de millorar l'eficàcia de les accions que es desenvolupen en matèries d'interés comú.

7.1 *Conveni de col·laboració amb l'Ajuntament de Sagunt*

D'acord amb la Llei 7/1985, de bases de règim local, els municipis poden promoure activitats i prestar serveis públics que contribuïsquen a satisfer les necessitats i les aspiracions de la comunitat veïnal en l'àmbit de les seues competències. Així mateix, la llei esmentada estableix que els municipis poden fer activitats complementàries de les pròpies d'altres administracions públiques, entre les quals esmenta la protecció del medi ambient.

El CEACV es troba situat al terme municipal de Sagunt. Pel que fa a la política ambiental de Sagunt, entre altres aspectes, aquest municipi pertany a la Xarxa Espanyola de Ciutats pel Clima, i està compromès amb la reducció de les emissions de gasos d'efecte d'hivernacle per a lluitar contra el canvi climàtic.

Així, a fi de consolidar i regular la col·laboració mútua, l'Ajuntament de Sagunt i la que aleshores era la Conselleria de Medi Ambient, Aigua, Urbanisme i Vivenda, van signar un

conveni (*RESOLUCIÓ d'1 d'octubre de 2010, de la directora general del Secretariat del Consell, de la Conselleria d'Indústria, Comerç i Innovació, per la qual es disposa la publicació del conveni marc de col·laboració entre la Generalitat, a través de la Conselleria de Medi Ambient, Aigua, Urbanisme i Vivenda, i l'Ajuntament de Sagunt, per a la promoció i el foment d'activitats d'educació ambiental i d'accions contra el canvi climàtic, [2010/10598]*) per a col·laborar en la realització d'activitats d'educació ambiental per al conjunt dels ciutadans d'aquest municipi i d'activitats de formació ambiental i un impuls de l'excel·lència ambiental per a les empreses situades al seu terme municipal.

En el marc d'aquest conveni, entre els mesos d'octubre, novembre i desembre, una brigada del Consell Agrari Municipal de Sagunt va fer tasques de manteniment als jardins i a l'hort del centre.

7.2 Col·laboració amb la Conselleria d'Educació

El CEACV i la Conselleria d'Educació col·laboren en diferents accions: activitats de sensibilització ambiental per a centres educatius; formació per al professorat; formació pràctica d'estudiants de cicles formatius (més desenvolupat en l'apartat 8.3.5); assessorament en matèria d'ecoauditories escolars, mobilitat sostenible, comunicació del canvi climàtic; participació en jornades i altres esdeveniments organitzats pels centres de formació del professorat (CEFIRE); etc.

D'altra banda, les dues conselleries han creat una comissió mixta per tal de fomentar l'educació per a la sostenibilitat des dels dos departaments i de coordinar les accions que es porten a terme en aquesta matèria. Enguany, la comissió s'ha reunit dues vegades: al febrer i al novembre.

7.3 Col·laboració amb Acció Ecologista-Agró/Morvedre

Per tal de facilitar la visita a la marjal dels Moros dels grups interessats, el Centre d'Educació Ambiental de la Comunitat Valenciana i l'Associació Acció Ecologista-Agró col·laboren en un servei de visites coordinat a les instal·lacions del CEACV (pel personal del CEACV) i a la marjal dels Moros (pel personal d'Acció Ecologista-Agró/Morvedre) el mateix dia.

7.4 Col·laboració amb la Conselleria de Justícia, Administració Pública, Reformes Democràtiques i Llibertats Públiques

La **plataforma per a la formació "en línia" E-FORMACIÓ**, que depèn de la Conselleria de Justícia, Administració Pública, Reformes Democràtiques i Llibertats Públiques, ofereix formació a través de diferents campus i en diferents temàtiques: medi ambient, salut, ofimàtica, etc.

Aquest sistema d'ensenyament aprofita els avantatges que ofereix internet per a formar a través de cursos interactius en format web. Els cursos es basen en eines de comunicació que faciliten l'intercanvi d'informació a través de diferents mitjans de discussió i diàleg entre els participants i els formadors a través de la plataforma d'e-formació.

El CEACV és responsable de tres cursos de 10 hores de durada oferits a través del **campus SAPS** per a la formació gratuïta dels ciutadans. Amb aquests tres cursos s'ha abordat la reducció dels impactes ambientals generats per les activitats quotidianes de qualsevol llar: "Bones pràctiques ambientals a casa", "El reciclatge de residus d'origen domèstic" i "Combatre el canvi climàtic des de casa". En les quatre edicions desenvolupades al llarg de l'any 2016, un total de 540 alumnes van fer els cursos oferits.

A més, el CEACV ha creat en aquesta plataforma el campus ambiental, adscrit a la Conselleria amb les competències ambientals. Durant el 2016 s'ha fet una edició del curs "Introducció a la gestió ambiental empresarial" de 40 hores de durada, en què han participat 24 alumnes.

7.5 Col·laboració amb el Centre d'Investigació i Experimentació Forestal

El Centre d'Investigació i Experimentació Forestal (CIEF) i el CEACV col·laboren des de l'inici de la creació dels dos centres.

Gran part dels plançons *que s'utilitzen al CEACV per a actuacions de repoblació amb escolars* (principalment durant la campanya d'activitats sobre el Dia de l'Arbre i en activitats amb famílies dins del programa "Els Diumenges Familiars") i l'enjardinament amb espècies autòctones procedeixen del CIEF. El 2016 van cedir al CEACV al voltant de 400 plançons de les espècies següents: *Pinus halepensis*, *Pinus pinaster*, *Arbutus unedo*, *Quercus ballota*, *Pistacia lentiscus*, *Rhamnus alaternus*, *Rhamnus lycioides* i *Nerium oleander*.

A més, també se cedeixen llavors de diverses espècies forestals per a l'exercici d'activitats en el CEACV.

D'altra banda, el mes d'abril, operaris del CIEF van fer la poda de les palmeres del camí principal d'entrada al CEACV.

7.6 Col·laboració amb el Centre de Conservació d'Espècies Dulciaquícoles de la Comunitat Valenciana (CCEDCV)

El Centre de Conservació d'Espècies Dulciaquícoles de la C. V. (CCEDCV) i el CEACV col·laboren des de fa anys en l'exercici d'activitats relacionades amb el coneixement de la biodiversitat associada a zones i espais humits.

Des del CCEDCV se cedeixen plançons d'espècies vegetals autòctones de zones humides. Aquests plançons s'utilitzen al CEACV per a actuacions de repoblació de les llacunes del CEACV i de la marjal dels Moros, amb escolars (principalment durant la campanya d'activitats sobre les zones humides i en activitats amb famílies dins del programa "Els Diumenges Familiars"). El 2016 van cedir al CEACV al voltant de 100 plançons de les espècies següents: *Juncus acutus*, *Scirpus holoeschoenus*, *Narcissus tazetta* i *Iris psudacorus*.

A més se cedeixen durant unes setmanes exemplars d'algunes espècies de fauna per a utilitzar-les durant les activitats que es fan al CEACV sobre les zones humides durant el mes de febrer, com ara la tortuga de rierol, la tortuga d'estany, l'ofegabous, el fartet o el samaruc.

7.7 Col·laboració amb La Unió de Llauradors i Ramaders

La Unió de Llauradors i Ramaders compta amb una cessió d'ús de la finca Alqueria de l'Advocat, propietat de la Generalitat, per a dur a terme un projecte d'agricultura ecològica. Tenint en compte que l'emplaçament d'aquesta finca es troba al costat de la finca de l'Alqueria dels Frares i que, entre els objectius del projecte que desenvolupa La Unió hi ha el de la promoció de l'agricultura ecològica, el CEACV i aquesta entitat col·laboren en algunes matèries (intercanvi de llavors, intercanvi d'informació, magatzem de maquinària, realització d'alguns treballs, etc.).

El 25 de juliol de 2013 es va signar el conveni de col·laboració entre la Generalitat, a través de la Conselleria d'Infraestructures, Territori i Medi Ambient, i la Unió de Llauradors i Ramaders, sobre activitats relacionades amb la marjal dels Moros i el Centre d'Educació Ambiental de la Comunitat Valenciana. Aquest conveni estableix les línies bàsiques de col·laboració entre les dues entitats per a impulsar els models d'agricultura tradicional i d'agricultura ecològica, i posar en valor la seua importància per al coneixement i la conservació de la biodiversitat, del medi natural, del paisatge rural, de la cultura i la diversitat agrícola valenciana. En el marc d'aquest conveni, La Unió ha cedit al centre llavors i plançons de diverses espècies hortícoles, ha assessorat en tècniques de cultiu d'algunes d'aquestes i ha cedit l'ús de maquinària agrícola en determinades ocasions.

7.8 Col·laboració amb Morvedre Acull

Morvedre Acull és una associació sense ànim de lucre que dona suport a les persones immigrants de la comarca del Camp de Morvedre. El CEACV ha col·laborat amb aquesta associació amb la donació de productes agrícoles que persones d'aquesta associació han recollit dels camps del centre.

7.9 Col·laboració amb SEO/BirdLife

Tant el CEACV com SEO/BirdLife han estat treballant en programes d'educació ambiental amb un interès comú durant més d'una dècada, el foment de la sensibilització ambiental així com de la formació tècnica aplicada en matèria de conservació de la biodiversitat.

El 10 de setembre del 2013 es va signar el conveni de col·laboració entre la Generalitat, a través de la Conselleria d'Infraestructures, Territori i Medi Ambient, i la Societat Espanyola d'Ornitologia (SEO/BirdLife). Aquest conveni estableix les línies bàsiques de col·laboració entre les dues entitats per a impulsar el coneixement i millorar l'estat de conservació de l'avifauna, així com dels hàbitats, a la Comunitat Valenciana, a més de treballar conjuntament en tasques divulgatives. Tots aquests són components importants d'una estratègia global de conservació de la biodiversitat.

SEO/BirdLife i el CEACV han col·laborat en les activitats següents:

- Diumenge familiar “Dia de les zones humides”, celebrat el 22 de febrer en el CEACV. L’emblema de la jornada, la presentació de les activitats i l’informe del resultat del diumenge familiar apareixen en en l’apartat 8.2.1.2 *Paisatges d’aigua, paisatges de vida*.
- En el marc del projecte Life + “Un refugi segur per a les aus silvestres”, del qual SEO/BirdLife és un dels socis, personal d’aquesta entitat ha col·laborat amb les activitats educatives realitzades en el CEACV dins del programa temàtic “Volant volant”.
- Concretament, en les activitats del programa “*Volar, viatjar, viure! Aconseguiu un refugi per a les Aus Migratòries!*”, que consistia en un joc de rol que es va dur a terme dins de les dependències del CEACV, en l’àrea de *Paisatges*. Allí es van formar grups de participants de manera que, dins d’un grup, es van assignar dos tipus de rol, una determinada au migradora o un caçador. Es tractava que les aus completaren la migració seguint una determinada ruta que va oferir, al mateix temps, proves o preguntes en cada parada, i es van assignar un mínim de 4 parades, durant la suposada migració. D’aquesta manera cada grup va anar aprenent sobre les bondats i les dificultats que van aparèixer durant la migració de les aus en el medi natural. Finalment es va compartir l’experiència de cada grup, és a dir, segons si es tractava d’una espècie o d’una altra, l’experiència de la migració va ser diferent.
- Els més menuts van gaudir d’una activitat sobre anellament, en la qual cada participant va anar anellat amb una anella de cartolina que cada un va confeccionar, i va anotar en l’anella un determinat codi numèric o alfanumèric que identifica cada individu, amb la localització del lloc d’anellament i la data.
- D’altra banda, coorganitzat per les dues entitats s’ha fet el curs “IDENTIFICACIÓ DE LES AUS MITJANÇANT EL SEU CANT” en modalitat presencial, en què han participat 28 persones, el 6 d’abril. Durant aquesta jornada es van fer classes de teoria i de pràctica i es van efectuar eixides a l’exterior, concretament, al voltant del CEACV.

7.10 Conveni de col·laboració amb Leroy Merlin

La Conselleria d’Agricultura, Medi Ambient, Canvi Climàtic i Desenvolupament Rural i Leroy Merlin España mantenen un conveni de col·laboració publicoempresarial que persegueix avançar en la cultura de la sostenibilitat en l’àmbit domèstic a través del programa Llars Verdes, que impulsa i coordina el CEACV. En relació amb això, l’empresa Leroy Merlin España SLU ha donat 140 kits per a l’edició 2015/2016 del programa Llars Verdes, el contingut dels quals estava constituït per una bossa reutilitzable amb l’anagrama de Leroy Merlin, un PACK3 BC ESPIRAL E14 20W 2700K LEX 6000H, un airejador estalvi 50 % M24 CR EQ, un programador digital setmanal EVOLOGY i una llanterna 24 LED C/IMANT LEXMAN. Així mateix, Leroy Merlin

va aportar com a millora al mostrari de l'anomenat "*Baúl de ecocacharos del CEACV*", els elements següents: un rivet AXTON 5.5M ESPESSOR 1-7MM TRANSPA, o termòstat intel·ligent NETATMO, un calfador solar QP, un LOT 2LED ESTÀNDARD E27 9W 4000K LEXMAN, un LOT2 HALO ESTÀNDARD E27 46W 2800K LEXMAN i un BC ESPIRAL E27 12W 6500K LEXMAN 10000H.

7.11 Col·laboració amb el "Programa per al seguiment de l'estat ecològic de zones humides a la Comunitat Valenciana"

Aquesta Conselleria té, entre les seues competències, el seguiment de la qualitat de les aigües de les zones humides, que desenvolupa a través d'un programa específic. El CEACV col·labora com a centre logístic en el terreny amb les seues instal·lacions per al manteniment necessari dels equips i la preparació de les mostres d'aigua prèvies al seu lliurament al laboratori. Així mateix, la tècnica coordinadora del programa i els agents ambientals implicats en aquest programa han explicat en què consisteix el seguiment en les visites rebudes en el CEACV en el marc del nostre programa temàtic "*Paisatges d'aigua, paisatges de vida*". També, i de manera coordinada amb les educadores del CEACV es fa una activitat pràctica anomenada "Coneixement del medi aquàtic" dins de la programació *Paisatges d'aigua, paisatges de vida*, per a usuaris d'educació reglada de diferents nivells d'Educació Secundària, Batxillerat i mòduls.

7.12 Col·laboració amb l'Institut Valencià d'Investigacions Agràries

El CEACV continua col·laborant des de l'any 2013 amb l'Institut Valencià d'Investigacions Agràries (IVIA), que pertany a la Generalitat, en el projecte "Documentació, caracterització, i racionalització del germoplasma de vinya prospectat i conservat a Espanya. Creació d'una col·lecció nuclear", a través de les accions següents:

- Com a suport tècnic aportant una parcel·la de l'hort històric on s'han plantat una relació de més de 10 varietats cultivades des de fa temps a la Comunitat Valenciana, algunes de les quals quasi han desaparegut a causa dels diferents avatars patits històricament en el cultiu de la vinya.
- Donant a conèixer la importància que té la conservació del patrimoni vitivinícola espanyol i els projectes que treballen per a fer-ho.

7.13 Col·laboració amb el programa Oceántica

El CEACV va participar com a jurat en el Congrés Juvenil Internacional OCEÁNTICA 2016. Així mateix, es va col·laborar en la difusió d'aquest programa des dels canals de comunicació del CEACV (pàgina web, Facebook, plafons informatius, etc.).

7.14 Col·laboració amb l'Agència Valenciana de Turisme

El CEACV ha col·laborat amb l'AVT en tres línies de treball: programa Compromes02 en algunes de les oficines de la Xarxa Tourist Info, jornada sobre l'empremta de carboni en el sector turístic en l'INVATTUR, i jornada autonòmica sobre Turisme Ornitològic. Cada una d'aquestes es comenta en els apartats específics d'aquesta memòria.

7.15 Col·laboració amb la Conselleria d'Habitatge, Obres Públiques i Vertebració del Territori

El CEACV ha participat com a assessor en educació ambiental en la campanya organitzada per la direcció general d'Obres Públiques, Transport i Mobilitat, *Hui descansa el cotxe*, en el marc de la Setmana Europea de la Mobilitat.

8. Projecte educatiu

8.1 Programa de visites per a centres educatius i altres de col·lectius

L'oferta d'activitats al voltant del medi ambient i la sostenibilitat s'estructura en programes temàtics ajustats a un calendari, en els quals les activitats que es realitzen giren al voltant d'un tema concret des d'un enfocament sistèmic del medi ambient. Els dies solts que no formen part del calendari dels programes temàtics, les activitats que ha de fer el grup s'acorden entre el professorat responsable i els educadors del CEACV en funció dels interessos del grup, del nombre i l'edat dels visitants, etc. Així mateix, també es porten a terme programes especials que responen a necessitats específiques del grup visitant.

Destinatari

El perfil del públic visitant és molt divers, associacions ciutadanes de qualsevol tipus, grups de persones de la tercera edat, particulars, etc., però són, sens dubte, els grups d'estudiants de tots els nivells formatius els més nombrosos.

Activitats

L'oferta inclou activitats independents, que responen a diferents àmbits d'aprenentatge i es duen a terme durant tot l'any, i activitats incloses en programes específics que es desenvolupen en períodes concrets.

Les activitats dirigides als escolars pretenen, per mitjà de metodologies actives, provocar l'aprenentatge vivencial i contextualitzat de l'escolar, on la part constructiva i emocional té una gran importància. No es tracta de la mera transmissió de coneixements. Per això, s'utilitzen eines per a la reflexió i la innovació educativa relacionades amb l'estudi del medi ambient i de l'entorn natural, i es compta amb un equip d'educadors multidisciplinari amb capacitat per a

dissenyar propostes noves i recursos educatius innovadors que donen resposta a les necessitats que van sorgint o es van detectar.

Les activitats educatives destinades a escolars estan vinculades al currículum escolar, de manera que els educadors organitzen la visita amb el professorat i ofereixen completar-la amb accions prèvies i posteriors.

Àmbits d'interés

Les activitats que s'hi ofereixen ocupen tots els àmbits d'interés en el medi ambient:

- Les energies renovables i el canvi climàtic.
- Els residus.
- L'aigua.
- El patrimoni, tant natural com cultural, així com el paisatge, en el sentit més ampli, com una variable més del medi on es desenvolupa la vida i l'activitat de l'ésser humà.
- La biodiversitat i el medi natural.
- L'hort.
- El consum responsable.
- La mobilitat sostenible.
- Les estratègies locals de sostenibilitat.
- Les estratègies escolars de sostenibilitat.
- El voluntariat.
- La responsabilitat social corporativa.

Horaris

Les activitats es fan durant tot l'any en horari matinal, entre les 9.00 h i les 14.00 h de dilluns a divendres, o en horari de vesprada, entre les 16.00 h i les 18.00 h de dilluns a dijous.

Les activitats tenen una durada d'unes dues hores aproximadament.

Al llarg de l'any 2016 s'han desenvolupat els programes temàtics següents:

8.1.1 Planta un arbre, sembra futur

Aquest programa temàtic es va desenvolupar entre els dies 18 i 31 de gener del 2016, els dos dies inclusivament. Els destinataris principals van ser grups escolars d'Infantil, Primària, Secundària i Batxillerat (o nivells equivalents).

Objectius

Les diferents activitats exercides van tindre com a objectiu bàsic aconseguir un major coneixement i estima per les formacions boscoses i els seus components (arbres, arbustos, fauna associada...) i, a partir d'això, desenvolupar actituds i comportaments que en permeten la conservació i la millora.

Així mateix, dins de les accions destinades al públic adult, el CEACV va desenvolupar el diumenge familiar el *Dia de l'Arbre* el 31 de gener, una jornada familiar per a sensibilitzar sobre la conservació dels arbres.

D'altra banda, en relació amb el Dia de l'Arbre de la Comunitat Valenciana, efemèride que se celebra des de l'any 1990, que el Govern valencià el va declarar el dia 31 de gener, la Conselleria ha posat en marxa una comissió per a redissenyar aquesta campanya a fi de dotar-la d'una major projecció educativa, on el CEACV participa activament.

8.1.2 Paisatges d'aigua, paisatges de vida

Les zones humides són espais de biodiversitat i per a la biodiversitat. Són una font d'energia i de recursos i actuen com a aliades contra el canvi climàtic, la sequera i les inundacions. Així mateix, són espais per a la investigació, l'oci, l'educació, la inspiració artística o la relaxació.

Al llarg de la història s'han desenvolupat a les zones humides tota una sèrie d'activitats i aprofitaments dels recursos naturals d'aquestes, com ara les explotacions agrícoles, les obres hidràuliques, l'ocupació urbanística, l'extracció d'àrids, la introducció d'espècies invasores, etc. Això ha propiciat tota una sèrie d'amenaques per a conservar-les, la reducció de superfície, la contaminació del sòl i de les aigües, la reducció del nivell freàtic, l'artificialització dels sistemes naturals, el rebliment de llacunes, la invasió d'espècies foranes, la desaparició d'espècies autòctones, etc.

Aquest programa temàtic es va desenvolupar entre els dies 1 i 10 de febrer de 2016, els dos inclusivament. Els destinataris principals van ser grups escolars d'Infantil, Primària, Secundària i Batxillerat (o nivells equivalents).

Objectius

- Conèixer les diferents formes de vida que acullen les zones humides.
- Conèixer la qualitat de les aigües continentals que, de manera natural o artificial, formen part d'un ecosistema aquàtic.
- Donar a conèixer els valors naturals, culturals i paisatgístics de les zones humides.
- Fomentar el descobriment de les zones humides com a espais per a la relaxació, l'oci i la inspiració artística.
- Fomentar la conservació de les zones humides.

Pel que fa a les activitats que han tingut l'oportunitat de gaudir els usuaris i usuàries de les activitats a les zones humides del CEACV, d'una banda, es va dur a terme la presentació de la jornada amb l'audiovisual *ÁREA DE DESCANSO PARA LAS AVES*, de DocuProducciones o *HUMEDALES ESPAÑOLES* de la mateixa productora.

També es va utilitzar la cambra teledirigida del CEACV, situada a la sala de l'exposició interactiva, que enfoca a la marjal dels Moros per a veure al febrer les aus que hivernen. A continuació, ens vam detindre amb els visitants en el plafó interactiu sobre Biodiversitat, localitzat a la sala interactiva i al costat de la cambra teledirigida. En aquest plafó apareix un mapa de localització dels espais naturals protegits.

D'altra banda es van ambientar quatre aquaris amb fauna aquàtica diversa, invertebrats i alguns vertebrats de les séquies i llacunes del CEACV (larves de libèl·lules, girínids caragols, fartet..) i altres espècies sol·licitades del Centre d'Investigació Piscícola del Palmar.

Es va dur a terme també un taller sobre qualitat de les aigües de les llacunes del CEACV, concretament, el vam anomenar "Activitat de reconeixement del medi aquàtic". Aquest taller està codirigit pel *Programa per al seguiment de l'estat ecològic de zones humides a la Comunitat Valenciana XARXA ZH CITMA*.

Els grups d'Infantil i Primària van fer, a més d'un recorregut per a gaudir i descobrir l'entorn, activitats de papiroflèxia en què van construir tortugues, libèl·lules i aus.

Així mateix, dins de les accions destinades al públic adult, el CEACV va desenvolupar el diumenge familiar *Paisatges d'aigua, paisatges de vida* el 26 de febrer, una jornada familiar per a sensibilitzar sobre la conservació de les zones humides (vegeu el desenvolupament de la jornada en l'apartat 8.2.1.2).

8.1.3 Empremta de carboni

Aquest programa temàtic es va desenvolupar entre els dies 9 i 20 de maig del 2016, els dos inclusivament. Els destinataris principals van ser grups escolars de Secundària i Batxillerat (o nivells equivalents).

Objectius

Les diverses activitats que es van exercir van tindre com a objectiu bàsic final conscienciar els participants sobre la rellevància del canvi climàtic com a problema que afecta la humanitat i la necessitat de la seua participació per a afrontar aquest problema.

8.1.4 A l'hort tot són recursos

El CEACV té a les instal·lacions un recurs didàctic de bellesa singular, **l'hort històric de la C. V.**, un projecte molt complet per a treballar amb els centres educatius i que s'adapta a qualsevol edat, i que inclou persones amb mobilitat reduïda. Aquest projecte, que ja fa més de deu anys que funciona, mostra la relació que hi ha entre l'home i el medi, així com les repercussions mediambientals que es deriven d'aquesta relació.

L'hort històric, que es divideix en 4 àrees que representen els quatre períodes de la història que han influït decisivament en l'agricultura valenciana, inclou entre les característiques principal, el maneig ecològic, així com altres aspectes interessants com la biodiversitat, els usos de l'aigua, tradicions, gastronomia, etc.

En el marc de l'hort històric s'ha desenvolupat, de l'1 al 18 de març del 2016, el programa temàtic "A l'hort tot són recursos" un programa d'activitats destinat a tots els públics (escolars d'Infantil, Primària, Secundària i Batxillerat, centres formatius, escoles d'adults, etc.).

Objectius

- Donar oportunitat als participants de treballar a l'aire lliure, en equip i en contacte directe amb el sòl amb tots els components.
- Mostrar les principals tècniques de cultiu, així com els avantatges de l'agricultura ecològica.
- Oferir un espai sensitiu (olors, colors, formes, sons) i lúdic en un entorn privilegiat on gaudeixen el professorat i els alumnes.
- Mostrar la història de l'agricultura valenciana com un clar exemple de la interacció home/medi.
- Donar a conèixer la riquesa cultural associada als regadius valencians.
- Sensibilitzar sobre el patrimoni agrari de la Comunitat Valenciana (riquesa d'espècies, varietats de cultiu, paisatges associats).
- Posar de manifest l'evolució de paisatges i cultura.
- Donar a conèixer el valor ambiental de les espècies agrícoles tradicionals i la importància de la seua conservació en l'actualitat.
- Tractar hàbits d'alimentació saludable, la importància d'una dieta completa i equilibrada, així com temes de nutrició general.
- Reflexionar sobre el model actual de consum de la nostra societat, i obrir vies cap a un consum més responsable i sostenible.
- Assessorar, en la mesura que siga possible, els docents implicats en un projecte d'hort escolar al seu centre educatiu.

Així mateix, dins de les accions destinades al públic adult, el CEACV va desenvolupar el diumenge familiar *A l'hort tot són recursos* el 24 d'abril de 2016 una jornada familiar per a sensibilitzar sobre la importància de la conservació de la biodiversitat agrícola. El desenvolupament d'aquesta activitat es pot veure en l'apartat 8.2.1.

8.1.5 Biodiversitat pertot arreu

Parlar de biodiversitat és parlar de formes de vida i el CEACV inclou una àmplia superfície, al voltant de 10 ha, per a la vida, per a la biodiversitat. "Biodiversitat pertot arreu" és un programa temàtic que s'ha realitzat en el CEACV del 3 al 12 d'abril amb activitats per a gaudir de les espècies de fauna i flora, de reconeixement de les més pròximes i de descobriment de les rares o amenaçades.

Aquestes activitats s'han dirigit a escolars d'Infantil, Primària, Secundària i Batxillerat, així com a alguns grups de formació ocupacional.

Objectius

- Donar a conèixer els valors naturals, paisatgístics i culturals de les espècies de flora i fauna.
- Fomentar el descobriment de les espècies fàcils i pròximes, i de les rares i difícils de detectar.
- Fomentar la conservació i el respecte cap a totes les espècies vives.
- Fomentar les bones pràctiques ambientals i els comportaments respectuosos en les excursions a la naturalesa.

Les activitats van estar relacionades amb el reconeixement d'espècies de fauna i de flora, tenint en compte les característiques físiques i, en el cas de la fauna, a més, pel seu comportament. Per al reconeixement de la flora també es va tindre en compte l'olor, i també amb les bones pràctiques en les eixides al camp. Es van dur a terme visites per l'entorn més immediat, pels paisatges mediterranis recreats en el CEACV, per a identificar espècies *in situ*.

Alguns grups també es van acostar fins als observatoris de la marjal dels Moros, activitat que es va complementar amb la cambra teledirigida situada a la sala interactiva del CEACV.

Aquestes activitats van ser paral·leles a diversos tallers d'observació d'espècies amb els prismàtics, la ullera de llarga vista, les lupes binoculars, a més de diversos tallers de manualitats.

8.1.6 La mar de neta

Aquest programa temàtic es va desenvolupar entre els dies 1 i 17 de juny del 2016, i els destinataris principals van ser els grups d'escolars d'educació Infantil, Primària i primer cicle de Secundària.

Objectius

Col·laborar en un major coneixement, estima i gaudi del medi marí en general, tant com a recurs paisatgístic com per la biodiversitat elevada que implica i, a partir d'això, potenciar el desenvolupament d'actituds i comportaments que en permeten la conservació i la millora.

En aquest programa temàtic van participar unes 800 xiquetes, majoritàriament d'Educació Primària.

8.1.7 Escoles d'estiu 2016

Programa d'educació ambiental dirigit a escoles d'estiu organitzades per entitats públiques i privades que volen conscienciar sobre la importància de conèixer, respectar i conservar l'entorn on ens desenvolupem. En aquesta programació l'alumnat treballa les bones pràctiques ambientals pel que fa a l'aigua, l'energia, els mitjans de transport, l'alimentació, etc. però de manera lúdica i atractiva, tenint en compte que els xiquets i xiquetes estan en el període de vacances escolars.

Les activitats es van exercir entre l'1 i el 31 de juliol de 2016 i van estar dirigides a grups de xiquets i joves entre 4 i 16 anys participants en escoles d'estiu.

Objectius

Les diverses activitats que s'exerceixen tenen com a objectiu bàsic final aconseguir un major coneixement i estima per l'entorn que ens envolta i, a partir d'ací, desenvolupar actituds i comportaments que en permeten la millora i la conservació.

En aquesta programació estival han participat al voltant de 470 alumnes, que van participar de manera activa i entusiasta en totes les activitats proposades en un ambient relaxat i lúdic, propi de les programacions que s'ofereixen a l'estiu.

8.1.8 Mobilitat: segura i sostenible

Dins del projecte del CEACV es va incloure un any més la SEM (Setmana Europea de la Mobilitat), la campanya sobre mobilitat sostenible amb més repercussió al món. El tema central de 2016 va portar com a títol "Mobilitat intel·ligent i sostenible –Una inversió per a Europa".

Objectius

Aportar la màxima informació als usuaris per a promoure la mobilitat en el marc del màxim respecte possible a la seguretat, als recursos energètics, la salut de les persones, la qualitat de l'entorn urbà i del medi ambient.

Promoure l'estalvi d'energia, la reducció d'emissions i de soroll, a més de la congestió del trànsit per a ser conscients de les repercussions que tenen per a la salut les bones pràctiques treballades.

Les activitats preparades per a dur a terme aquesta setmana temàtica van ser diverses, entre aquestes, l'elaboració d'un PowerPoint sobre mobilitat sostenible, un altre sobre reparació de la bicicleta, que inclou un taller pràctic sobre aquest, una gimcana, un joc de rol, fitxes sobre mobilitat. A més de l'assistència a fòrums, xarrades i conferències sobre mobilitat, per part del personal del CEACV i la col·laboració i la participació en el col·lectiu València en Bici.

8.1.9 Pa, oli i vi, bàlsam diví

Aquest programa temàtic es va desenvolupar durant l'última quinzena del mes d'octubre del 2016, i els destinataris principals van ser els grups escolars d'Educació Infantil, Primària i primer cicle de Secundària.

Objectius

Les diverses activitats desenvolupades tenen com a objectiu:

- Donar a conèixer el cultiu de l'olivera i la seua transcendència en la cultura mediterrània.
- Conèixer els productes derivats d'aquest cultiu i la seua importància per a la salut i l'alimentació.
- Mostrar els beneficis ambientals del cultiu ecològic dels oliverars.
- Descobrir l'enorme riquesa biològica i paisatgística al voltant de l'oliverar.

Al mateix temps, amb aquest programa, intentem promoure hàbits d'alimentació i consum saludables i respectuosos amb el medi ambient, així com despertar l'interés dels alumnes cap al seu entorn més pròxim.

A més, dins de les accions destinades al públic familiar, el CEACV va celebrar el diumenge 23 d'octubre l'activitat "Les oliveres del CEACV", una jornada lúdica i divertida que naix amb l'objectiu de donar a conèixer les oliveres del CEACV i sensibilitzar sobre la importància de conservar-les. Des de les 10 h i fins a les 13.30 h es van programar activitats al voltant del món de les oliveres: itineraris, tallers, exposicions, collita i recollida d'olives, etc.

8.1.10 Erre que erre

Aquest programa temàtic es va celebrar del 21 al 30 de novembre, tot coincidint amb la celebració de la VII Setmana Europea de Prevenció de Residus (EWWR). El CEACV va coordinar, en l'àmbit de la Comunitat Valenciana, l'EWWR 2016 (del 19 al 27 de novembre) amb tasques de coordinació, promoció i avaluació de les accions desenvolupades.

Enguany, a la Comunitat Valenciana es van desenvolupar un total de **47 accions**, que van organitzar 26 entitats diferents. La Fundació Tots Units i la Fundació Observatori Valencià del Canvi Climàtic amb una fira del reciclatge, tallers infantils de reutilització de residus i visita a les plantes de tractament de residus; l'Ajuntament de la Pobla de Farnals amb una activitat per a la població; les empreses JOBEMI, FCC MEDIO AMBIENTE, VAERSA I ENERGY FIN; l'associació sense ànim de lucre el RASTRELL; l'Institut Mediterrani per al Desenvolupament Sostenible (IMEDES) amb la campanya *Recicla amb els 5 sentits*; els parcs naturals de la Comunitat Valenciana i el mateix Centre d'Educació Ambiental de la Comunitat Valenciana, són les entitats que en aquesta edició de la setmana han fet accions per a animar els ciutadans a reduir la generació de residus, a consumir millor, a allargar la vida útil dels productes amb la reutilització o a preparar millor els residus per a reciclar-los posteriorment.

El CEACV va desenvolupar un conjunt d'accions, que es van dur a terme a les seues instal·lacions i es van destinar a un públic escolar (Educació Primària i Secundària).

Objectius

L'objectiu final del programa és aconseguir la reducció gradual de les quantitats ingents de residus que es produeixen a les cases.

8.2 Programes familiars

Aquesta activitat, dirigida a famílies, grups organitzats i visitants particulars, persegueix, al llarg d'una programació especial d'activitats, els objectius següents:

- Fomentar comportaments responsables en la societat cap al medi ambient.
- Constituir un espai lúdic en què les famílies participants puguen gaudir d'un entorn natural i a l'aire lliure al mateix temps que poden incrementar els seus coneixements i conscienciar-se sobre la seua relació amb el medi ambient.
- Donar a conèixer i posar en valor els recursos educatius i els valors naturals i paisatgístics de l'alqueria i del seu entorn.
- Acostar el CEACV a la ciutadania en general i mostrar-ne les instal·lacions com a espai educatiu.

8.2.1 Els diumenges familiars en el CEACV

En concret, durant l'any 2016 es van dur a terme aquestes activitats durant 6 diumenges, cada un amb uns continguts específics.

8.2.1.1 Arbres per a tots. El Dia dels Arbres

El dia 31 de gener és el Dia de l'Arbre. El CEACV va celebrar aquesta jornada el diumenge 31 de gener del 2016, una data idònia per a difondre entre els participants el respecte i l'estima pels arbres. En la jornada es van portar a terme diferents activitats sobre diversos aspectes relacionats amb els arbres i els boscos com ara una exposició, una visita per a donar a conèixer les diferents espècies presents en el CEACV, una plantació d'arbres, projecció d'audiovisuals, etc.

Objectius

- Mostrar la diversitat vegetal.
- Donar a conèixer la varietat de la flora valenciana, principalment, de les espècies arbustives i arbòries.
- Informar i conscienciar sobre la importància dels arbres i les formacions boscoses per a la nostra qualitat de vida i per a diversos processos naturals com el cicle hídic o la fertilitat del sòl i també com a elements indispensables per a la reducció de l'erosió o la lluita contra el canvi climàtic.
- Donar a conèixer els productes que ens aporten els arbres.
- Mostrar les bones pràctiques respecte als arbres, les zones boscoses o les zones verdes de les ciutats, així com en el consum de productes derivats de les matèries primeres extretes dels arbres (paper, mobiliari, etc.) i motivar-los a adoptar comportaments i actituds responsables cap a aquests elements i entorns.

- Transmetre aquests comportaments a altres col·lectius i persones amb els quals puguen estar en contacte.

Activitats

- Plantació d'arbres. Els participants planten exemplars de diverses espècies autòctones vegetals als jardins del CEACV.
- Taller de plantació de llavors. A partir d'elements reciclats i d'elements vegetals, els xiquets construeixen un xicotet test on planten llavors de diverses espècies d'arbres, que podran cultivar a casa.
- Itinerari per a conèixer els arbres de CEACV. Visita guiada pels jardins del CEACV.
- Taller de retallables. Els participants retallen i construeixen un mural amb la silueta d'espècies d'arbres del CEACV i, finalment, confeccionen un bosc.
- Plafó dels desitjos. En un mural, apunten en fulls desitjos i idees per a poder millorar i conservar el medi ambient en general.
- Exposició "Els Senyors dels Anells". Exposició en què es mostra la diversitat d'espècies arbòries, a través d'elements com ara fruits, fulles i talls de troncs d'arbres.

Observacions i conclusions

S'estima que van acudir a aquesta jornada unes 90 persones. En conjunt, l'exercici de l'activitat es pot considerar com a molt satisfactori, tant pel nombre de persones que hi van participar com per l'interés mostrat per moltes d'aquestes per a poder acudir a pròximes convocatòries. Molts participants van manifestar als coordinadors de la jornada el bon desenvolupament d'aquesta.

8.2.1.2 Paisatges d'aigua, paisatges de vida

El Centre d'Educació Ambiental de la Comunitat Valenciana (CEACV) va celebrar el diumenge 26 de febrer de 2016 un nou diumenge familiar, dedicat aquesta vegada, al dia mundial de les zones humides per la seua proximitat en el temps al 2 de febrer, dia que se celebra oficialment cada any. Enguany, el Dia Mundial de les Zones Humides s'ha commemorat amb el lema: *Zones humides per al nostre futur, medis de vida sostenibles*, establert per la convenció Ramsar.

L'equip del CEACV va oferir un ampli programa d'activitats de sensibilització ambiental i d'acostament a aquests ecosistemes i a les espècies associades, com la visita a la zona humida de la marjal del Moro i les basses del CEACV. També ens basem en les exposicions del CEACV que fan referència als paisatges i als recursos com l'aigua o la contaminació per a treballar les bones pràctiques a les zones humides. L'observació d'aus a través de la cambra teledirigida des d'on es van observar flamencs en directe, ànecs cullerots, ànecs cuallargs, cabussonets, etc., o l'exhibició de cranis d'aus per a explicar les adaptacions al medi, l'exhibició de nius, van complementar la visita per l'exterior. Els tallers per als més menuts de pintar, acolorir i retallar: libèl·lules, granotes, aus, rèptils, etc. van ser tots molt lúdics i gratificants.

Objectius

- Fomentar el descobriment de les zones humides com a espais per a la relaxació, l'oci i la inspiració artística.
- Mostrar els valors naturals, culturals i paisatgístics de les zones humides.
- Afavorir la conservació de les zones humides per tractar-se dels ecosistemes amb més biodiversitat i per ser els ecosistemes més productius del planeta.
- Conèixer el medi natural més pròxim.

Activitats

- 10.00 h Arribada dels participants.
 - 10.15 h Presentació de la jornada (sala d'actes). Localització de la marjal dels Moros (des de la cambra teledirigida i la banderola sobre espais naturals).
 - 10.30 h Taller de manualitats sobre fauna i flora aquàtiques.
 - 11.00 h Esmorzar.
 - 11.15 h Excursió a la marjal dels Moros per a albirar les aus.
 - 12.15 Plantació d'espècies autòctones típiques d'una zona humida: lliris, juncs i xisca en una de les llacunes del CEACV.
 - 13.00 h Comiat.
- Encara que en la programació no apareix, els aquaris van estar muntats per a fer un reconeixement d'espècies i solar fartets a la llacuna de l'observatori del CEACV.

D'aquesta manera es va remarcar el valor de les zones humides en la conservació de la biodiversitat i el seu paper com a reserves d'aigua per al futur. Això explica el lema *Zones humides per al nostre futur, medis de vida sostenibles*.

Es va recordar la importància de la vegetació aquàtica en general, com a aliment i refugi per a la fauna i també la importància per als éssers humans pel que fa als usos tradicionals de les plantes. També hi hagué temps per a la reflexió pel que fa a les amenaces que pateixen aquest tipus d'ecosistemes, l'ús diari inadequat de l'aigua, la seua utilització com un bé inesgotable, la contaminació, els aterraments, i es va animar així a la implicació i a l'adquisició de compromisos per part dels assistents, en el dia a dia a favor d'un ús més sostenible de l'aigua.

Tot això es va desenvolupar després de fer una presentació de la jornada a la sala d'actes i una visita a la maqueta i a la cambra teledirigida des d'on es van observar flamencs en directe, ànecs cullerots, fotges, cap-rojos i cormorans. També es van habilitar tres aquaris amb espècies aquàtiques autòctones, entre aquestes: fartet (*Aphanius iberus*) i samaruc (*Valencia hispanica*), tortuga de rierol (*Mauremys leprosa*), i tortuga d'estany (*Emys orbicularis*) i un exemplar d'ofegabous (*Pleurodeles waltl*), espècie encara molt desconeguda entre la major part dels usuaris, preparats amb vegetació subaquàtica *Ceratophilum demersum* i alguns invertebrats aquàtics, libèl·lules, escarabats, caragols, larves de mosquit, entre altres.

Com a material de consulta es van disposar làmines de fauna i flora típica de les zones humides, a més d'un expositor amb bibliografia específica de les zones humides locals, nacionals i internacionals així com publicacions de caràcter més didàctic, tots procedents del centre de documentació del CEACV.

Després de la visita a les zones humides i la plantació en una de les llacunes del CEACV, es van fer tallers a l'exterior de l'alqueria, per exemple, utilitzant com a matèria primera el papir es van construir xicotetes embarcacions; utilitzant llavors de tipuana es van decorar cartolines a manera de targetes sobre zones humides i aus; es van retallar siluetes d'aus aquàtiques i es van pintar i retallar libèl·lules a manera d'antifaç, tortugues, diverses aus, etc.

També, a nom de SEO/BirdLife, tenint en compte el conveni que té el CEACV amb aquesta organització, es va disposar una taula, també a l'exterior amb material divers per a oferir als visitants.

Observacions i conclusions

S'estima que van acudir a aquesta jornada unes 80 persones. En conjunt, l'exercici de l'activitat es pot considerar com a molt satisfactori, tant pel nombre de persones que hi van participar com per l'interés mostrat per moltes d'aquestes per a poder acudir a pròximes convocatòries. Molts participants van manifestar als coordinadors de la jornada el bon desenvolupament d'aquesta.

8.2.1.3 A l'hort tot són recursos

Es va fer una jornada familiar celebrada el diumenge 2 d'abril de 2016 amb el lema *Un matí a l'hort*, al voltant de l'hort històric del CEACV. Aprofitant el projecte de l'hort per a dur a terme activitats diàriament amb els usuaris majoritàriament d'edats escolars, es proposa el diumenge familiar per a donar a conèixer a un públic més ampli les tècniques i els avantatges de l'agricultura ecològica, ara tan de moda i que s'ha posat en pràctica als afores d'alguns municipis i ciutats.

L'hort inclou aspectes molt variats, com ara l'agricultura ecològica, la biodiversitat, l'ús de l'aigua, les tradicions i la gastronomia, entre altres. Això li confereix una gran riquesa quant a continguts relacionats amb la sostenibilitat. L'hort històric del CEACV és, a més d'un recurs didàctic, un espai lúdic que convida a gaudir dels sentits en general.

Objectius

- Mostrar les principals tècniques de cultiu així com els avantatges de producció en l'agricultura ecològica.
- Oferir un espai sensitiu (olors, formes, colors, sons) i lúdic en un entorn privilegiat en el qual poden gaudir professorat i alumnat.

- Mostrar la història de l'agricultura valenciana com un exemple clar d'interacció home-medi.
- Donar a conèixer la riquesa cultural (sistemes de reg, formes de cultiu, alimentació, gastronomia, festes, etc.) associada a l'agricultura de regadiu de la Comunitat Valenciana.
- Sensibilitzar cap al patrimoni agrari (riquesa d'espècies, varietats de cultiu i paisatges associats) de la Comunitat Valenciana.
- Posar de manifest que els nostres paisatges i la nostra cultura són evolutius.
- Donar a conèixer el valor ambiental de les espècies agrícoles tradicionals i la importància de conservar-les en l'actualitat.
- Tractar hàbits d'alimentació saludable, la importància d'una dieta completa i equilibrada, així com temes de nutrició en general.
- Reflexionar sobre el model de consum que presenta la societat actual, i obrir noves vies com ara associacions de consumidors, consum local, acurtament de canals de distribució dels aliments, etc.

Activitats

- 10.00 h Recepció de visitants i presentació de la jornada (a l'entrada de l'alqueria, a la porta principal).
- 10.30 h Recorregut dels més majors pels paisatges. Presentació del projecte "l'Hort històric del CEACV, un recurs educatiu".
- 10.30 h Visita a l'hort. Recol·lecta de fruita per a esmorzar.
- 11.00 h Esmorzar.
- 11.15 h Tallers:
 - A l'hort (11.30 h-12.15 h)
 - Fer un planter
 - Fer un cavalló
 - Plantar i regar
 - En les taules de la cara est de l'alqueria (12.15 h-13.00 h)
 - Taula amb llavors. Exposició i observació a la lupa binocular
 - Punt de lectura
 - Test iogurt
 - Sembra en recipients (oueres que es reutilitzen)
- 13.00 h Comiat

Observacions i conclusions

Aquesta jornada va comptar amb la participació d'unes 58 persones, inscrites entre xiquets i adults, que van participar amb molt d'interés i de molt bon grat van participar en totes les activitats proposades per l'equip d'educadors.

8.2.1.4 Dia Mundial del Medi Ambient, 5 de juny

El CEACV va organitzar el dia 5 de juny de 2016 una jornada de celebració del Dia Mundial del Medi Ambient, oberta a la participació del públic interessat en les activitats que es van preparar.

La jornada va tindre horari matinal i es va desenvolupar de 10 a 14 hores.

La jornada va tindre una presència institucional important, perquè va comptar amb la participació de la consellera d'Agricultura, Medi Ambient, Canvi Climàtic i Desenvolupament Rural, la Sra. Elena Cebrián, el president de la Generalitat, el Sr. Ximo Puig, l'alcalde president de l'Ajuntament de Sagunt, el Sr. Quico Fernández, directors generals de l'administració del Consell i diputats de la Diputació de València, que van participar en les activitats organitzades.

Per al desenvolupament de les activitats es va comptar amb la col·laboració de la Diputació de València, i van estar relacionades amb aspectes com la gestió de residus o el canvi climàtic.

En total van participar més de 200 persones en les activitats realitzades.

8.2.1.5 Les oliveres del CEACV

Amb el títol "Les oliveres del CEACV", el diumenge 23 d'octubre de 2016 vam celebrar una jornada familiar, lúdica i divertida que tenia com a objectiu descobrir i gaudir del món de les oliveres, així com dels productes que se n'obtenen.

Objectius

- Donar a conèixer el cultiu de l'olivera i la seua transcendència al llarg de la història per a tota la gent del Mediterrani.
- Mostrar els productes derivats del cultiu de l'olivera i la seua importància per a la salut i l'alimentació.
- Comprovar els beneficis ambientals del cultiu ecològic de l'olivera.
- Fer una jornada de sensibilització ambiental en un marc amé i actiu.

Activitats

- Passeig per les oliveres del CEACV.
- Recollida d'olives.
- Tallers infantils relacionats amb els productes derivats de l'olivera (gimcana o joc de pistes, dibuixos i manualitats, etc).
- Exposició de productes derivats i degustació de diferents tipus d'oli.

Observacions i conclusions

Aquesta jornada va comptar amb la participació de 70 usuaris, una part dels quals era la primera vegada que assistien a un dels esdeveniments organitzats pel centre. Els nous

participants havien conegut les activitats del centre, principalment, a través de les xarxes socials, especialment consultant pàgines d'oci infantil. Entre les famílies destacaven, pel que fa al nombre, les que tenien xiquets amb edats compreses entre els 7 i 10 anys, encara que algunes famílies van acudir amb xiquets menors de 7 anys.

L'ambient durant tota la jornada va ser distés i relaxat i va comptar amb la participació i la col·laboració activa de les famílies en totes les activitats, on va destacar la possibilitat que tenien de treballar tots junts, pares i fills.

8.2.1.6 Con-Sumo Gusto

El diumenge 20 de novembre i amb el títol **Con-Sumo Gusto**, va tindre lloc al Centre d'Educació Ambiental de la Comunitat Valenciana una nova jornada familiar dedicada al consum responsable.

Objectius:

- Reflexionar sobre el nostre model de consum actual.
- Fomentar la consciència crítica en xiquets i xiquetes i adults.
- Proposar alternatives més sostenibles de consum.

Amb aquests objectius, el CEACV va proposar una jornada lúdica i participativa on tots els assistents van prendre consciència del fet que és possible millorar la nostra relació amb el medi ambient canviant alguns dels nostres hàbits quotidians. Comprem més del que necessitem, malgastem l'aigua, produïm una gran quantitat de fem, adquirim productes que vénen de molt lluny i consumeixen molta energia, malgastem molt de menjar... Amb un xicotet esforç per la nostra part aquesta situació pot millorar moltíssim.

Activitats

La jornada Con-Sumo Gusto es va desenvolupar al llarg de 4 hores (10-14h) en què es van dur a terme diferents activitats i tallers de sensibilització ambiental per a tota la família:

- “Dissenya la teua casa eficient”, taller del tipus circuit on cada família ha de realitzar activitats sobre mobilitat sostenible, agricultura ecològica, alimentació, residus, aigua i energia.
- “Ho aprofitem tot!”, taller on, a partir de restes de galletes, coca, bescuit... xiquetes i xiquets “cuinen” les seues pròpies piruletes.
- Taller “ecoatífells”: Des que ens alcem fins que ens gitem fem accions que requereixen energia i aigua. Amb aquest senzill taller comprovem com canviant determinats hàbits quotidians o adquirint “artefactes” senzills i barats podem reduir el nostre consum d'aigua i energia, així com les nostres factures.
- “Un hort deliciós”, és moment d'eixir a l'hort, de gaudir dels colors, olors i sabors de la tardor i recollir el que ens ofereix en aquests moments.

Observacions i conclusions

El diumenge familiar Con-Sumo Gusto vam rebre aproximadament 110 persones, la majoria famílies amb fills entre 4 i 11 anys, que han participat activament en totes les activitats i tallers i han agraït la possibilitat de fer-ho amb els seus fills i filles. Les famílies van destacar el caràcter lúdic i educatiu de les activitats i els tallers desenvolupats. És el segon any que es porta a terme aquest diumenge familiar i, entre els assistents, n'hi havia molts que venien al CEACV per primera vegada.

La jornada va acabar a les 14 hores, moment en què ens vam acomiadar dels participants, que van mostrar una gran satisfacció i interès per pròximes jornades en família.

8.2.1.7 Recicl-ART. Art i medi ambient

En aquesta jornada, celebrada el diumenge 4 de desembre de 2016, es va mostrar com és possible confeccionar i crear regals i decoracions bonics a partir d'elements inservibles, materials de rebuig i residus.

Objectius

- Fomentar les bones pràctiques i el consum responsable en aquestes dates tan pròximes a Nadal.
- Desenvolupar la capacitat creativa dels participants a partir de materials de rebuig.
- Previndre la generació de residus.

Activitats

- Taller de fabricació de joguets a partir de residus i altres materials.
- Taller d'elaboració de motius nadalencs a partir de residus i altres materials.
- Taller d'elaboració de regals (joies, marcs de fotos, etc.) a partir de residus i altres materials.
- Exposició temàtica de joguets i altres objectes fets a partir de materials de rebuig (rotllos de paper higiènic, recipients de iogurt, envasos de llet, restes de cartolines...).

Observacions i conclusions

A la jornada van acudir prop de 90 persones. En aquesta jornada els participants van poder descobrir com donar un nou ús i utilitat a molts dels residus que generem a casa, així com acostar-se als productes d'agricultura ecològica i de comerç just. Al llarg del matí es va analitzar la procedència i l'impacte dels productes que consumim, es van donar a conèixer pautes de consum responsable i, sobretot, es va viure una experiència d'oci familiar molt creativa i gratificant.

8.3 Accions formatives

El CEACV desenvolupa el programa formatiu en modalitat presencial, semipresencial i en línia.

8.3.1 Programa de formació presencial

Durant el 2016 s'ha realitzat el programa de formació ambiental presencial al centre. L'assistència a les sessions formatives, que es van desenvolupar a les instal·lacions del CEACV, és gratuïta. Més de 90 persones van assistir i van participar en els tallers i els cursos fets en el marc d'aquest programa.

L'objectiu del programa és proporcionar coneixements i experiències pràctiques que ajuden a ampliar els recursos de l'alumnat per a desenvolupar activitats d'educació ambiental i de gestió de la biodiversitat, aprofitant l'experiència del CEACV. El programa es va impartir pels tècnics i educadors del centre.

8.3.1.1 Programa FORMA'T, formació sobre educació ambiental

L'objectiu del programa FORMA'T és proporcionar coneixements i experiències pràctiques que ajuden a ampliar els recursos dels alumnes per a desenvolupar activitats d'educació ambiental, aprofitant l'experiència del CEACV. El programa es va impartir pels tècnics i educadors del centre. A aquest programa van assistir 91 persones.

TALLER	HORES	DATES
<i>Introducció a l'educació ambiental</i>	40	15 al 26 de febrer
<i>Taller Empremta de carboni</i>	5	15 de març
<i>Identificació de les mitjançant el seu cant</i>	3	28 d'abril
<i>Iniciació a l'observació i identificació de les aus</i>	8	18 d'octubre

El taller *Identificació de les aus mitjançant el seu cant* va ser impartit per SEO BIRDLIFE en el marc del conveni que el CEACV té amb aquesta entitat.

8.3.2 Formació en línia

A través de la plataforma en línia (E-FORMACIÓ) de la Generalitat Valenciana, el CEACV va desenvolupar tres cursos de 10 hores de durada que aborden la reducció dels impactes ambientals generats per les activitats quotidianes de qualsevol casa: “Bones pràctiques ambientals a casa”, “El reciclatge de residus d’origen domèstic” i “Combatre el canvi climàtic des de casa”. Aquests cursos estan adscrits al campus SAPS.

Aquest sistema d’ensenyament aprofita els avantatges que ofereix internet per a formar a través de cursos interactius en format web. Els cursos es basen en eines de comunicació que faciliten l’intercanvi d’informació a través de diferents mitjans de discussió i diàleg entre els participants i el centre de formació.

En les tres edicions desenvolupades al llarg de l’any 2016, un total de 540 alumnes van fer els cursos oferits.

A més, el CEACV ha creat en aquesta plataforma CAMPUS AMBIENTAL, adscrit a la Conselleria d’Agricultura, Medi Ambient, Canvi Climàtic i Desenvolupament Rural. Durant el 2016 s’ha fet una edició del curs “Introducció a la gestió ambiental empresarial” de 40 hores de durada en què han participat 24 alumnes.

8.3.4 Jornades tècniques organitzades pel CEACV

El centre organitza trobades, jornades i reunions tècniques sobre temes relacionats amb l’educació i la gestió ambiental. El 2016 es van fer alguns esdeveniments d’aquest tipus.

Denominació	Data	Assistents
Després de l’acord, què fem? Reflexions per a l’acció des de l’educació ambiental després de l’acord de París	24 de febrer	85
Jornada “Llars Verdes”	15 de juny	20
Jornada “Programa Compromes02” Oficines de Turisme	6 de juliol	20
Trobada d’organitzacions d’educació ambiental a la CV	1 d’octubre	200
I Jornada de Turisme Ornitològic de la Comunitat Valenciana, organitzada pel CEACV, l’AVT i SEO	27 d’octubre	85

8.3.5 Pràctiques formatives

La Conselleria d'Agricultura, Medi Ambient, Canvi Climàtic i Desenvolupament Rural a través del CEACV col·labora des de fa alguns anys amb les diferents entitats educatives per a completar la formació especialitzada en temes mediambientals del seu alumnat.

Entre les entitats educatives amb què es col·labora consten, entre altres, les universitats de la Comunitat Valenciana i la Conselleria d'Educació, Investigació, Cultura i Esport.

A continuació es detalla l'entitat de la qual procedien els alumnes i el període en què van desenvolupar les seues pràctiques al CEACV.

Centre de formació	Nre. d'alumnes	Hores fetes per alumne	Període
○Cicle superior Paisatgisme i Medi Rural	1	400	Del 21 de març al 30 de juny
○Cicle superior Educació i Control Ambiental	1	400	Del 7 de març al 10 de juny
○Cicle Formació bàsica Agrojardineria i composicions florals	1	240	Del 18 d'abril al 27 de maig
○Pràctiques extracurriculars en empresa del grau en Ciències ambientals (UPV)	1	200	De l'1 d'octubre al 31 de novembre
○Pràctiques extracurriculars en empresa del grau en Enginyeria Agroalimentària i del Medi Rural (UPV)	1	200	De l'1 d'octubre al 31 de novembre
○Pràctiques extracurriculars en empresa del grau en Documentació (UPV)	1	200	De l'1 d'octubre al 31 de novembre
○Pràctiques curriculars en empresa del grau en Geografia i Medi Ambient (UVEG)	1	120	De l'1 de febrer al 31 de maig
○Pràctiques curriculars en empresa del grau en Geografia i Medi Ambient (UVEG)	1	150	De l'1 d'abril al 30 de juny
○Pràctiques extracurriculars en empresa del grau en Geografia i Medi Ambient (UVEG)	1	90	Del 7 al 30 de novembre

8.3.6 Jornades tècniques i altres actes organitzades per altres entitats

El CEACV cedeix a institucions públiques, entitats sense ànim de lucre o entitats amb què es mantenen acords de col·laboració, l'ús d'algunes de les seues instal·lacions per a l'exercici d'activitats de temàtica mediambiental i que resulten de caràcter gratuït per als destinataris. Així, durant el 2016 es van fer els actes següents:

Activitat	Entitat organitzadora	Data	Assistents
○ II Premis de Biodiversitat i Societat	D. G. Medi Natural (CAMA)	20/12/16	75
○ Cursos agents forestals	CAMA	30/11/16 i 14/12/16	71

8.4 Programes de comunicació i impuls de la sostenibilitat

8.4.1 Tota pedra fa paret

El programa *TOTA PEDRA FA PARET* té com a finalitat la sensibilització dels empleats públics de la Conselleria a què està adscrit el CEACV. Consisteix a enviar setmanalment a través del correu electrònic un suggeriment, un consell o una recomanació de temàtica ambiental. El programa va arrancar el 5 de juny de 2012, que va coincidir amb el dia mundial del Medi Ambient. Un dia a la setmana s'envia a tots els treballadors de la Conselleria un correu electrònic amb un missatge de bones pràctiques ambientals procedent del CEACV.

El programa se centra en els diferents temes d'interés sobre sostenibilitat i medi ambient: estalvi i eficiència energètica, minimització de residus, estalvi i ús eficient de l'aigua, mobilitat sostenible, consum responsable, turisme responsable, bones pràctiques en esdeveniments esportius, festes i un altre tipus d'esdeveniments, etc. El 2016 es van enviar un total de 45 recomanacions o missatges per correu que van rebre al voltant de 2.850 empleats públics de la Conselleria.

Anualment es maqueta el text dels correus, s'organitza en els diferents àmbits temàtics i es penja en la web del CEACV.

8.4.2 Programa "Llars Verdes"

L'any 2010, el CEACV va posar en marxa, com a projecte pilot, el programa educatiu LLARS VERDES. Aquest té l'origen en el programa LLARS VERDES, que gestiona el CENEAM a nivell

nacional. Aquest programa pretén millorar el comportament ambiental, en les activitats domèstiques, de les famílies de la Comunitat Valenciana. Per això, se centra principalment a traslladar els membres de les famílies, consells i bones pràctiques en matèries com l'ús de l'energia, l'aigua, els residus o la mobilitat.

El programa pilot "Llars Verdes" es va iniciar a Sagunt i Puçol. Aquesta experiència pilot va concloure en el primer any de desenvolupament al començament de l'estiu de 2011. Durant l'any 2011 i 2012, amb l'experiència adquirida en la fase pilot, el CEACV va posar en marxa la campanya en altres municipis de la Comunitat Valenciana. Els municipis que hi han participat durant aquests anys han sigut: Agullent, Albuixec, Nàquera, Vila-real, Nules, Betxí, Vinaròs, Cocentaina, Catarroja, Muro d'Alcoi, Petrer, Teulada, Benidorm, Ibi, l'Eliana, Sagunt, Puçol, Vinalesa, Quart de Poblet, Godella, Burjassot, Benicàssim, Sot de Chera, Xirivella, Requena, Paterna, el Puig, Alcàsser, Benetússer, Torrevieja, Elda, el Perelló, Museros i Gilet. Durant el 2013, els municipis que van iniciar el programa l'any 2012 van continuar treballant amb les famílies participants. El 2013, València i Alaquàs van manifestar interès a participar en el programa, i es van fer accions de preparació del programa amb tècnics municipals per a desenvolupar-lo a les dues ciutats.

D'altra banda, l'any 2012 es va iniciar el programa Llars Verdes amb alguns empleats de la Conselleria que, voluntàriament, s'hi van adherir. Durant aquests dos anys, per a desenvolupar els continguts del programa, en horaris compatibles amb les seues funcions laborals, s'han portat a terme els tallers següents: consum d'aigua a la llar, gestió dels residus domèstics, mobilitat urbana sostenible, eficiència energètica a la llar, jardineria ecològica i mediterrània i consum responsable. En l'edició del programa Llars Verdes per a la Conselleria durant el 2016 es va donar continuïtat al treball per mitjà de sis nous tallers d'una hora de durada. Es relacionen els tallers que s'hi van tractar:

Títol del taller	Data
"Endollats" lligats a una factura (factura elèctrica i consum energètic)	4 de març
Gastrobotànica o com redescobrir els ingredients vegetals en el nostre menjar	20 de maig
Biodiversitat urbana: Les aus a la ciutat	23 de setembre
Cuina creativa i receptes amb sobres	21 d'octubre
Confecció de regals i adorns de Nadal amb material reutilitzat	25 de novembre

8.4.3 Accions de l'Estratègia Valenciana davant el Canvi Climàtic

Dins de l'Estratègia Valenciana davant el Canvi Climàtic 2013-2020 hi ha un apartat d'un gran pes i importància que tracta de **Sensibilització, capacitació i actuació** (7.1.4.). Durant el 2016 s'han implementat les accions següents, que fan referència a les mesures indicades de l'estratègia.

CEACV	mesura	Acció vinculada
Programa COMPROMES02	M060	A60.1
Elaboració GUIA CÀLCUL GEI PER A ESDEVENIMENTS	M060 M062	A60.5
Programa de formació sobre	M062	A62.5

EMPREMTA DE CARBONI per a la XARXA TOURIST INFO		
Càlcul i difusió de resultats de l'empremta de carboni del CEACV	M062	A62.1
Col·laboració amb el grup de treball Comunicació i Canvi Climàtic que coordina el CENEAM	M060	A60.2
Programes temàtics sobre el canvi climàtic al CEACV	M063	A63.4
Programa LLARS VERDES CONSELLERIA	M070	A70.1
Cursos en línia sobre el canvi climàtic dirigits a la ciutadania a través de la plataforma SAPS	M071	A71.1
Difusió d'informació sobre el canvi climàtic a través de les xarxes socials	M060	A60.2

CEACV	mesura	Acció vinculada
Programa COMPROMES02	M060	A60.1
Elaboració GUIA CÀLCUL GEI PER A ESDEVENIMENTS	M060 M062	A60.5
Programa de formació sobre EMPREMTA DE CARBONI per a la XARXA TOURIST INFO	M062	A62.5
Càlcul i difusió de resultats de l'empremta de carboni del CEACV	M062	A62.1
Col·laboració amb el grup de treball Comunicació i Canvi Climàtic que coordina el CENEAM	M060	A60.2
Programes temàtic sobre el canvi climàtic al CEACV	M063	A63.4
Programa LLARS VERDES CONSELLERIA	M070	A70.1
Cursos en línia sobre el canvi	M071	A71.1

climàtic dirigits a la ciutadania a través de la plataforma SAPS		
Jornada de sensibilització dirigida al sector empresarial turístic valencià per a incorporar el càlcul de l'empremta de carboni en la seua activitat	M062	A62.5
Difusió d'informació sobre el canvi climàtic a través de les xarxes socials	M060	A60.2
Assessorament a tècnics de la Creu Roja València per al càlcul de l'empremta de carboni vinculada a les seues activitats	M062	A62.1
Participació activa en la campanya UN MILIÓ DE COMPROMISOS PEL CLIMA impulsada pel MAGRAMA i ECODES	M060	A60.3
Elaboració d'una ponència sobre el programa COMPROMES02 i el càlcul de l'empremta de carboni en CONAMA 2016	M060	A60.3
Presentació ponència sobre càlcul empremta de carboni en centres docents en CONGRÉS CTEM organitzat dins de la Primavera Educativa	M063	A63.1

El 2016 es van iniciar els treballs de redacció d'una nova estratègia, en la qual el CEACV també està participant en l'apartat corresponent a les accions de sensibilització i educació ambiental.

9. Certificació en agricultura ecològica

El CEACV (inscrit com a operador CV25633P) va obtenir al desembre de 2010 la llicència d'agricultura ecològica (llicència núm. P2533) per al seu hort històric, i això reconeix que aquest recurs didàctic del CEACV compleix tots els requisits de la certificació i la normativa de producció ecològica.

L'obtenció d'aquest certificat implica que l'hort es treballa amb tècniques que autoritza el Comitè d'Agricultura de la Comunitat Valenciana i que impliquen un mínim impacte cap al medi ambient, ja que no s'utilitzen plaguicides o fertilitzants químics de síntesi o que deixen qualsevol tipus de residu. Es duen a terme tècniques com l'encoixinament amb palla per a limitar el creixement de males herbes, la solarització per a eliminar microorganismes animals del sòl, la rotació de cultius per a no esgotar la fertilitat del sòl, guarets per a permetre el descans d'aquest cultiu o cultius millorants per a incrementar la fertilitat. Els únics adobs utilitzats són orgànics, com el fem procedent de ramaderia ecològica o el compost produït al mateix hort. D'altra banda, l'ús de varietats vegetals autòctones, menys exigents pel que fa a requeriments hídrics i més resistents a malalties és també una pràctica habitual. Les llavors i els plançons usats a l'hort són propis o procedents de producció certificada, tal com estableix la norma. A més, es fomenta la presència de fauna útil i l'ús d'aigua per a reg és sostenible.

Totes aquestes tècniques i pràctiques, respectuoses amb l'entorn, converteixen l'hort històric de la Comunitat Valenciana en un espai amb una important biodiversitat agrícola i silvestre.

Durant l'any 2016 s'ha renovat la certificació de l'hort amb èxit i s'ha obtingut el certificat definitiu després de tres anys de procés de conversió. Associat a la seua gestió es fan tasques com la de producció de compost de restes vegetals, que posteriorment s'utilitzen com a fertilitzants a l'hort i els diversos jardins del CEACV, i es produeixen anualment diversos centenars de quilos d'aquest material.

10. La biblioteca i centre de documentació

10.1 Procés tècnic del centre de documentació

Durant l'any 2016 s'han incorporat al fons documental del centre de documentació del CEACV:

INCORPORACIONS AL FONS DOCUMENTAL DEL CEACV	
2016	
Llibres	5
Revistes	17
Vídeos	0
CD-ROM - DVD	14
Altres	0
Total	36

10.2 Llista de referències incorporades al fons documental del CEACV durant l'any 2016, seguint el sistema de classificació del centre de documentació

0. EDUCACIÓ AMBIENTAL

- *La maleta de la ciència: 60 experiments de aire y agua y centenares de recursos para todos.* Enric Ramiro Roca. Ed. Graó, 2014.
- *Juegos populares y tradicionales para la educación.* Emilio Miraflores, Nuria Ibáñez. Edit. CCS. 2015.
- *Técnicas de educación e interpretación ambiental.* Federico Llorca, José Antonio Gómez, Francisco J. Mansergas. Ed. Síntesis, 2015.
- *10 criterios para educar en el medio natural.* F. Echarri Iribarren. Ed. CCS, 2015.
- *Educar en verde: ideas para acercar a niños y niñas a la naturaleza.* H. Freire. Ed. Graó, 2011.

1. MEDI NATURAL

- *El bosc protector.* R. Almenar. Ed. Bromera, 2015.
- *Les herbes mengívols.* C. Romero i F. Garrido. Ed. Associació de veïns el Llombo (Ontinyent), 2015.
- *Los bosques y la biodiversidad frente al cambio climático: impactos, vulnerabilidad y adaptación en España.* Informe d'avaluació. DDAA. Ministeri d'Agricultura, Alimentació i Medi Ambient, 2015.
- P. N. del Teide. Org. A. P. N. Col·lecció de fotografies. Fototeca del CENEAM. Ministeri de Medi Ambient.
- P. N. de L Tablas de Daimiel. Org. A. P. N. Col·lecció de fotografies. Fototeca del CENEAM. Ministeri de Medi Ambient.
- P. N. de Timanfaya. Org. A. P. N. Col·lecció de fotografies. Fototeca del CENEAM. Ministeri de Medi Ambient.
- P. N. de Picos de Europa. Org. A. P. N. Col·lecció de fotografies. Fototeca del CENEAM. Ministeri de Medi Ambient.
- P. N. de la Caldera de Taburiente. Org. A. P.N. Col·lecció de fotografies. Fototeca del CENEAM. Ministeri de Medi Ambient.
- P. N. de Doñana. Org. A. P. N. Col·lecció de fotografies. Fototeca del CENEAM. Ministeri de Medi Ambient.
- P. N. Marítim terrestre de l'arxipèlag de Cabrera. Org. A. P. N. Col·lecció de fotografies. Fototeca del CENEAM. Ministeri de Medi Ambient.
- P. N. de Garajonay. Org. A. P. N. Col·lecció de fotografies. Fototeca del CENEAM. Ministeri de Medi Ambient.
- P. N. d'Ordesa i Mont Perdut. Org. A. P. N. Col·lecció de fotografies. Fototeca del CENEAM. Ministeri de Medi Ambient.
- P. N. de Sierra Nevada. Org. A. P. N. Col·lecció de fotografies. Fototeca del CENEAM. Ministeri de Medi Ambient.

- Espècies amenaçades. Col·lecció de fotografies. Fototeca del CENEAM. Ministeri de Medi Ambient.

3. IMPACTE AMBIENTAL

- *El canvi climàtic*. Govern de les Illes Balears.
- *El cambio climático y los límites del individualismo*. Carmen Velayos-Castelo. Ed. Horsori, 2015.
- *Defensa y prevención de incendios forestales*. Garrido Rivero, Rubén. Carreira Fernández, Raquel. Iglesias Montes Roi. Ed. Síntesis, 2016.
- *Serie Huella de carbono* (4 volums). Sergio Álvarez Gallego. Ed. Aenor, 2015.

6. GESTIÓ AMBIENTAL

- *Autodiagnóstico de riesgos ambientales* (ADIRA), Altema2000.

7. MEDI SOCIAL

- *Comunicación para el cambio social: la participación y el empoderamiento como base para el desarrollo mundial*. Thomas Tufte. Ed. Icaria, 2015.
- *Guía del movimiento en transición: cómo transformar tu vida en la ciudad*. Juan del Río. Ed. Libros de la catarata, 2015.
- *Esto lo cambia todo: el capitalismo contra el clima*. Naomi Klein. Ed. Paidós Ibérica, 2015.
- *Manual de comunicación ambiental: del greenwashing a la sostenibilidad*. Olga Roger i Pilar Buil. Ed. Eunsa. Ediciones Universidad de Navarra, SA, 2014.
- *Reconciliarse con el planeta*. Silvia albareda. Ed. Eunsa. Ediciones Universidad de Navarra, SA, 2015.
- *El ingreso mínimo garantizado. Una propuesta innovadora para un tiempo político nuevo*. R. almenar. El libro ed. 2016.

8. ACTIVITAT ECONÒMICA

- Ecorice. Ecorice Life project 04/ENV/E/00184. Fundació Comunitat Valenciana Regió Europea, 2007. DVD.
- *Rutas azules: paseos por los paisajes del agua de la provincia de Valencia*. S. Blanco i C. Ferris. Ed. Prames, 2015.
- *Biodiversidad y manejo de plagas en agroecosistemas*. Clara Inés Nicholls i Miguel Angel Altieri. Ed. Icaria, 2007.
- *Horts de tarongers: La formació del verger valencià*. A. Besó. Ed. Institució Alfons el Magnànim.
- *Raíces en el asfalto. Pasado, presente y futuro de la agricultura urbana*. J. L. Fernández, Nerea Morán. Ed. Libros en acción, 2015.

9. CIÈNCIA I TECNOLOGIA

- *Historia de la sangre. Leyendas, ciencia y negocio*. D. Starr. Ed. Sine Qua Non, 2000.
- *Arroz y paludismo. Riqueza y conflictos en la sociedad valenciana del siglo XVIII*. E. Mateu. Ed. Alfons el Magnànim, 1987.
- *Estrategias de divulgación científica*. J. M. Seguí et al. Edit. Universitat Politècnica de València, 2015.

PUBLICACIONS PERIÒDIQUES

- *Reciclaje al día*. Núm. 29
- *Futura*. Núm. 31, 32
- *Inforuvid. Anuario_2015*
- *Biodiversidad*. Núm. 24.
- *Páginas de información ambiental*. Núm. 46.
- *Seguridad y promoción de la salud*. Núm. 139.
- *Estratos*. Núm. 112, 114.
- *Agricultores y ganaderos*. Núm. 211, 212, 213.
- *Mètode*. Núm. 88, 90.
- *Eroski consumer*. Núm. 210, 213.

10.3 Serveis a usuaris durant l'any 2016

	Usuaris
Consulta en sala i atenció als usuaris	158
Atenció telefònica i correu electrònic	8
Realització de cerques documentals	1
Activitats per a grups o col·lectius	134
Atenció a usuaris interns	170
Total usuaris 2016	471

	Usuaris externs	Usuaris interns	Documents
Servei de préstec de materials	45	58	210

10.4 Altres serveis del Centre de documentació del CEACV durant l'any 2016

Durant l'any 2016, des del Centre de documentació del CEACV s'han dut a terme altres serveis relacionats amb la gestió dels fons disponibles ací i amb la informació ambiental:

- Elaboració de bibliografies relacionades amb els cursos dels programes de formació que es desenvolupen al mateix CEACV.
- Selecció i exposició de materials relacionats amb les temàtiques dels diversos esdeveniments i cursos fets a les instal·lacions CEACV.
- Coordinació, disseny i redacció del butlletí del CEACV.

- Elaboració de bibliografies de fons disponibles per a esdeveniments externs al CEACV (cursos, seminaris, etc.).
- Intercanvi de materials i documents amb altres centres de documentació de la xarxa RECIDA.
- Preparació de materials i documents per a entitats que els sol·liciten per a esdeveniments en què s'utilitzen.

11. Comunicació

Per a donar a conèixer les activitats i els serveis que organitza i ofereix el CEACV s'utilitzen diferents eines de comunicació.

Campanya gràfica

Es preparen campanyes gràfiques per als materials relacionats amb els diferents esdeveniments: jornades, setmanes temàtiques, diumenges familiars, etc.

Suports de comunicació

Es preparen diferents tipus de materials com ara bàner per a la web de la Conselleria, faldons per als correus electrònics del CEACV, cartells, fullets, etc, que contenen el contingut dels programes.

Accions de comunicació

La difusió es fa a través de la distribució dels cartells en llocs adequats, correu electrònic a llista de contactes, internet i el boca-orella dels participants.

L'equip tècnic del CEACV prepara les notes de premsa que s'envien al gabinet de premsa de la Conselleria i aquesta, al seu torn, les remet als mitjans.

L'audiovisual del CEACV: *Una alqueria on la vida bull*

El dia 5 de juny, que coincideix amb la celebració del Dia Mundial del Medi Ambient, es va presentar l'audiovisual *El CEACV, una alqueria on la vida bull*, un documental que presenta només en 12 minuts les activitats i les instal·lacions del centre i que es va realitzar per a poder difondre millor el projecte educatiu d'aquest.

El butlletí del CEACV

Durant el 2016 s'han editat electrònicament un total de 3 edicions del butlletí electrònic del CEACV. En l'edició han participat tant personal propi del centre com col·laboradors externs.

Aquests butlletins s'envien per correu electrònic a una llista de més de 219 contactes. A més, es poden consultar en la pàgina web.

La web

Durant tot l'any ha anat augmentant la quantitat d'informació relacionada amb el CEACV disponible a través de la pàgina web, s'han incorporat nous apartats i s'ha reestructurat el contingut per tal de facilitar l'accés a aquests i donar una major difusió de les activitats i els serveis que ofereix el centre.

Fent una comparativa de l'any 2015 i 2016, amb el nou sistema estadístic els resultats obtinguts són que més de 13.000 usuaris van visitar la web del CEACV a la cerca d'informació ambiental, i augmenta així el nombre d'usuaris en més del 50 %, i també el de les sessions, visites i pàgines vistes.

Xarxes socials

Per a aconseguir una major difusió de les activitats i oferir un canal d'informació ambiental, el CEACV participa en les xarxes socials a través de **Facebook** i **Twitter**.

Durant tot l'any, el CEACV ha mostrat a través de les xarxes socials, les activitats, notícies, esdeveniments relacionats amb el centre, així com totes les notícies, enllaços i vídeos de caràcter ambiental relacionats amb altres entitats interessants de difondre, ha generat al voltant de 1.100 publicacions en les xarxes socials i s'ha convertit així, a més, en un canal de comunicació entre els usuaris del centre i el CEACV a través de les notificacions i missatges.

	Piulades 2016	Impressions de piulades 2016	Publicacions en Facebook
gener	39	3.288	35
febrer	36	5.077	54
març	37	5.841	47
abril	37	9.870	54

maig	67	26.900	67
juny	43	12.400	63
juliol	44	11.900	35
agost	56	11.900	41
setembre	96	35.800	74
octubre	78	35.500	45
novembre	60	38.000	31
desembre	42	21.300	39
	598	217.776	536

12. El sistema de gestió ambiental

Des que es va posar en funcionament, el CEACV incorpora les consideracions ambientals en totes les activitats que fa. I, des de l'any 2001, la gestió del centre es porta a terme a través d'un sistema de gestió ambiental, basat en els requisits exigits per la norma UNE EN ISO 14001 i el Reglament Comunitari d'Ecogestió i Ecoauditoria (EMAS).

Amb això, el CEACV assumeix el compromís d'avaluar i conèixer tots els impactes ambientals derivats de les seues activitats, fent un ús sostenible dels recursos naturals, fomentant l'ús eficient de l'energia, promovent l'ús de les energies renovables, minimitzant la generació de residus, potenciant les pràctiques de reutilització i reciclatge, controlant els abocaments i emissions que genera, i fomentant la biodiversitat als seus jardins. Tot això dirigit a la preservació del medi ambient.

I aprofita aquest sistema de gestió per a sensibilitzar, formar i motivar en matèria ambiental tots els usuaris del CEACV, amb la difusió de bones pràctiques ambientals a través de les activitats d'educació ambiental desenvolupades ací i dirigides a tota la població.

El 2015/2016 s'han plantejat una sèrie d'objectius i metes que han permès, respecte de l'exercici anterior:

- Reducció en el consum d'electricitat.

13. Nombre d'usuaris del CEACV durant el 2016

	DIVULGACIÓ I SENSIBILITZACIÓ	FORMACIÓ	CENTRE DE DOCUMENTACIÓ	PARTICIPACIÓ	TOTAL
TOTAL	8910	786	471	657	10.824

14. Estratègia per a la gestió de les emissions de CO₂

En el marc de l'Estratègia Valenciana davant el Canvi Climàtic 2013-2020, del sistema de gestió ambiental implantat al Centre d'Educació Ambiental de la Comunitat Valenciana des de l'any 2002 i dels mateixos fonaments del CEACV com a centre de referència de l'educació ambiental a la Comunitat Valenciana, es crea una ESTRATÈGIA PER A LA GESTIÓ DE LES EMISSIONS DE CO₂ EN EL CEACV. Aquesta es plasma en un document que recull els pilars bàsics sobre els quals es basa la gestió de les emissions de carboni i marca l'itinerari que ha de seguir el CEACV. Els eixos d'aquesta estratègia són:

- L'inventari d'emissions de CO₂.
- Un pla de reducció d'emissions en el marc del SGMA del CEACV.
- Pla de comunicació.

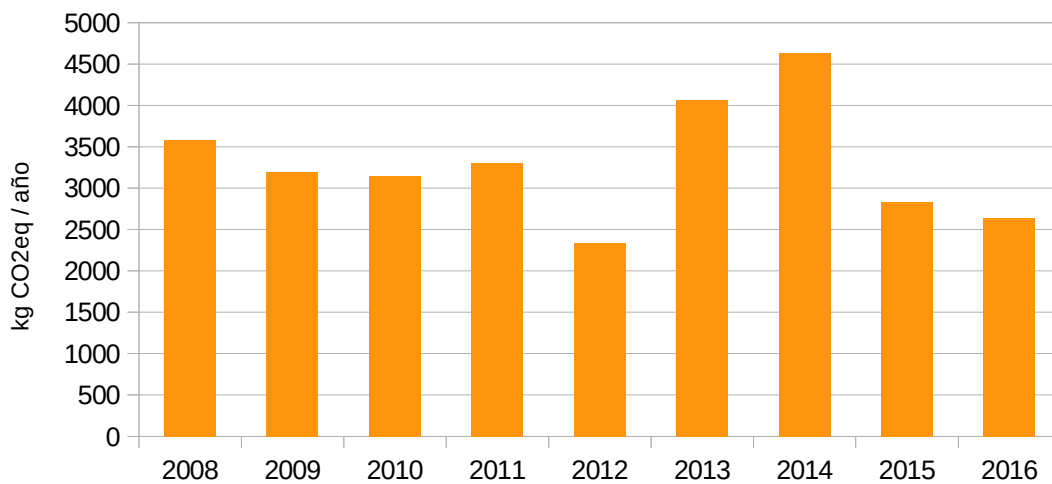
De tots aquests, l'inventari d'emissions és el més consolidat, ja que s'elabora des de l'any 2008. En el cas del pla de reducció d'emissions, va ser durant el 2012 quan s'hi va incorporar de manera explícita, encara que des del principi aquest ha comprés mesures directes i indirectes per a la reducció de les emissions de CO₂. I, pel que fa al pla de comunicació, s'integra en el mateix pla del CEACV com a centre de referència en educació ambiental.

Les **emissions totals de CO₂ eq** produïdes en el CEACV durant l'any 2016, i la variació produïda respecte de l'any anterior, són les següents:

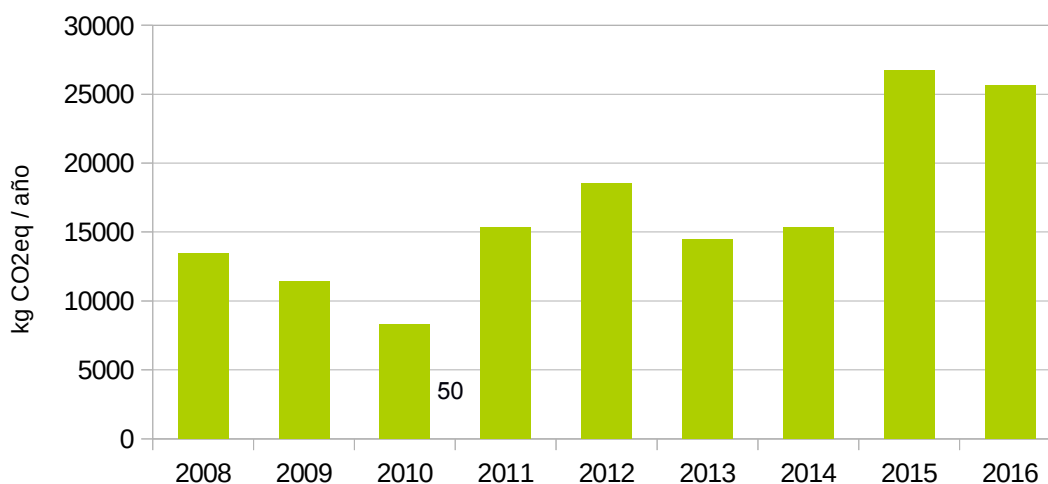
2016		kg de CO ₂ eq	Variació anual
ABAST 1	EMISSIONS DERIVADES DEL CONSUM DE COMBUSTIBLE	2.641,44	-6,63 %

ABAST 2	EMISSIONS DERIVADES DEL CONSUM ELÈCTRIC PROCEDENT DE LA XARXA	25.617,32	- 4,22 %
ABAST 3	MOBILITAT DEL PERSONAL DEL CEACV AL CENTRE DE TREBALL	25.523,2	+ 3,3 %
	MOBILITAT GRUPS, FORMACIÓ I ALTRES ESDEVENIMENTS DEL CEACV	9.440,25	+ 13 %
	MOBILITAT USUARIS PARTICULARS DEL CEACV	1.945	+41 %
	EMISSIONS DERIVADES DE LA GESTIÓ DELS RESIDUS URBANS	234,8	- 9 %
	EMISSIONS DERIVADES DEL CONSUM D'AIGUA	324,8	+ 329 %
TOTAL (tn CO₂ eq)		65,73	+ 2,1 %

Emissions GEH ABAST 1 CEACV 2016

Emissions GEH ABAST 2 CEACV 2016

Emissions GEH ABAST 3 CEACV 2016

